SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 238. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 13, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 13-го ГРУДНЯ 1990 Ч. 238 РІК XCVII

ЧЛЕНИ ПАРЛЯМЕНТУ УКРАЇНИ ПІКЕТУВАЛИ В МОСКВІ

Москва. (УНІАР). — Тут в понеділок, 10-го грудня, в день проголошення Лігою Націй декларації прав людини відбулося пікетування норвезької амбасади, в якому взяли участь представники національно-демократичних рухів республік СССР. Як відомо, парлямент Норвегії обирає щороку спеціяльну комісію з п'яти осіб для визначення чергового лавреата Нобелівської нагороди миру. За 1990 рік Нобелівську нагороду миру отримав президент СССР Міхаїл Ґорбачов, що викликало переважно неґативну реакцію серед демократичної громадськости республік.

Учасники пікетування в Москві, головно колишні в'язні сумління, вимагали скасування рішення комісії та передали відповідні звернення до амбасади Норвегії від делеґацій республік Закавказзя, України і Естонії.

У складі української делеґації, яка розгронула синьожовті прапори в центрі Москви, були: депутати Верховної Ради України Михайло Горинь, Богдан Ребрик, Генріх Алтунян; депутати Київської Міської Ради Микола Горбаль і Олесь Сергієнко.

На запитання кореспондентів УНІАР М. Горбаль заявив: „Ми приїхали сюди, щоб у День Прав Людини задеклярувати наше ставлення до присудження президентові Горбачову Нобелівської премії миру. На наш погляд, поєднання звання Нобелівського лавреата і організатора нової хвилі політичних репресій є неможливим. Без сумніву, брутальні арешти в Україні Степана Хмари, Ярослава Демидася, Миколи Головача, Миколи Ратушного, Леоніда Бережанського, Олега Батовкіна та інших активістів відбулися за певним сценарієм, розробленим КПСС, яку очолює М. Горбачов".

В пікетуванні взяли участь представники української громадськости Москви. Один з міліціянтів, намагаючись перешкодити проведенню акції, заявив: „У нас тут не Київ. У нас не можна нападати на міліцію". Очевидно, він мав на увазі роззброєння громадянина в цивільному, котрий виявився полковником Григор'євим.

Румуни Буковини домагаються об'єднання з Молдовою

Чернівці. — В неділю, 2-го грудня , тут відбулася чергова маніфестація Обласного товариства румунської культури ім. Емінеску. Прийнято ряд резолюцій, серед яких є вимога підняти над Чернівецьким Університетом румунський національний синьо-жовто-червоний прапор, передати румунській громадськості чотири адміністративних будинки і надати румунській мові на території Чернівецької области статусу державної.

В коференції взяв участь представник уряду Молдови Штефан Корда, який запевнив, що Молдова не має територіяльних претензій до України. Він також запевнив, що на вищому рівні йде підготовка до підписання договору між Молдовою і Україною з метою забезпечити ґарантування національних прав українців у Молдові та молдован і румунів на Україні.

Після конференції, учасники її пройшли вулицями міста під румунськими національними прапорами.

Активісти місцевого Товариства румунів 28-го листопада відзначили 72-гу річницю Генерального конґресу Буковини, який відбувся 28-го листопада 1918 року і проголосив приєднання цього реґіону до Румунії.

Буковину з давніх часів населяє змішане румуно-українське населення. Тепер — південна частина Буковини належить до Румунії, а північна частина Буковини належить до України (Чернівецька область). Сьогодні румуни становлять 20% населення північної Буковини, а українці понад 60%. Українські громадські організації на території Буковини проявляють велику активність, однак під час виборів на весні 1990 року, вони ще не могли здобути перемогу над комуністами.

Вимоги змінити існуючий статус північної Буковини, як области України, містяться в програмових документах Народного Фронту Молдови, який виступає за створення незалежної румунської республіки, до якої мають увійти північна Буковина та ряд інших областей України.

Маніфестація „за повернення втрачених 1940 року північних територій" відбулася також в Букарешті.

Не монолітизувати СССР, — радить український науковець

Оттава (ОУПС). — „Основна помилка Заходу щодо Східньої Европи — монолітизація Совєтського Союзу, тобто трактування його як суцільного державного моноліту, що своїми початками сягає Вудрова Вілсона й його намагання допомогти матушці—Росії стати на ноги", — заявив проф. Ярослав Рудницький на міжнародній конференції про „СССР у стадії перемін" в Оттаві в днях 26-28-го листопада.

Згадуючи відосередні національні рухи в СССР, а зокрема в Україні, Литві й інших республіках, український учасник дискусії на тему „Совєтської потуги в нинішньому змінливому світі" критикував Юрія Арбатова головного доповідача з Москви за „недобачання" справжньої ситуації в СССР і потреби допомоги не так центральному урядові, як окремим республікам на політичному, економічному, культурно-релігійному й інших полях.

„Живемо в кінці XX століття, не на його початку з анахроністичними поглядами на СССР — „потугу", тоді коли насправді він — слабизна власне через невпорядкування національного питання й колоніяльних імперських практик", — кінчав своє слово проф. Рудницький.

Конференція в Оттаві була одною з найбільших імпрез цього роду в 1990 році, згуртувавши в своїй програмі понад 300 доповідачів, панелістів, дискутантів і обсерваторів, в тому міністрів Канади Дж. Кросбі й Дж. Кларка, згаданого Ю. Арбатова, ред. В. Коротичак, З. Бжезінського й інших. З України сміливо обстоював національну проблематику київський депутат Верховної Ради проф. Володимир Пилипчук, член Руху.

ЯЛИНКА В УІА

Ню Йорк. — Тут в приміщеннях Українського Інституту Америки, 2 Схід 79-та вулиця та 5-та авеню в суботу, 15-го грудня, Українське Лікарське Товариство Північної Америки і Товариство Українських Інженерів Америки влаштовують о год. 7-ій вечора традиційну ялинку. У мистецькій частині виступлять: Оксана Кровицька, гостя з України, солістка Львівської філармонії, та відомий піяніст Олександер Слободяник, мол. Вступ 15 дол. Прибуток призначений на допомогу Україні.

Відзначили День Прав Людини

Київ (УНІАР). — Тут у неділю, 9-го грудня, біля республіканського стадіону відбувся мітинґ, присвячений 42-ій річниці підписання декларації прав людини. На мітинґу, який зібрав до 5,000 людей виступили народні депутати України Михайло Горинь, Лариса Скорик, Дмитро Чобіт, Ярослав Кендзьор, Олександер Гудима й також адвокат Степан Хмари Юрій Айвазян, який повідомив, що стан здоров'я С. Хмари значно погіршився через тривале голодування.

В той самий день о 5-ій годині по вулиці Кірова групою міліціянтів та невідомих осіб у цивільному затримано голову УНДП Євгена Чернишова, який повертався з мітинґа, присвяченого Дню Прав Людини. Чернишов ніс плякат з написом: „Ратушний, Бережанський, Головач, Батовкін — новітні політв'язні". Під'їхали два авта, з яких вийшли невідомі в цивільному, заштовхнули Чернишова в одне з авт, а міліціянти в цей час відтіснили від Чернишова його супутників. Трохи далі стояв автобус, заповнений людьми в міліційній формі.

Чернишова відвезли до міської прокуратури, де слідчі намагалися допитати його у справі С. Хмари. Свідчення давати Чернишов відмовився, мотивуючи це тим, що не був учасником інциденту і також з огляду на принизливий спосіб привезення його до прокуратури. За кілька годин його відпустили.

Мітинґи з нагоди Дня Прав Людини відбулися у Симферополі і Бахчисараї з участю громадян кримсько-татарської національности.

У Білогірську 10 грудня закінчився суд над активістом політичної організації „Добра Воля" Миколою Голубенком. Його засуджено до 3-ох років таборів суворого режиму. Співголова Народного Фронту Криму Вячеслав Хмелевський назвав судовий процес у справі Голубенка політичною розправою.

У столиці Литви Вільнюсі 10-го грудня відбулася Друга Міжнародна конференція „Національні проблеми і права людини", у якій від України взяли участь представники комітету „Гельсінкі-90", а також представники Російського Культурного центру з Івано-Франківського. Делеґати Конференції надіслали на адресу Верховної Ради України телеграму з вимогою звільнити Степана Хмару.

У Тернополі 9-го грудня відбувся обласний мітинґ на тему „Декларація прав людини і шляхи її запровадження в життя у суверенній Україні". Виступили народні депутати України Левко Горохівський та Володимир Колінець. Учасники мітинґу вимагали звільнення Ярослава Демидася, Степана Хмари, та інших арештованих і також реабілітації національно-визвольних рухів України — УСС, ОУН, УПА.

В Умані 10-го грудня оголосили голодівку два працівники виробничого об'єднання „Уманьфермаш" Олександер Коломієць та Володимир Хворостецький. Обидва працювали на ліквідації аварії у Чорнобилі, дістали опромінення по 25 рентгенів кожний, але не отримують ніякого лікування, позбавлені будь-якої допомоги, а їх родини не забезпечені житлом.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ДЕБЮТ

Ню Йорк. — Тут у п'ятницю, 14-го грудня, о год. 8-ій вечора у Вейл Голл Карнеґі Голл, заходами Українського Інституту Америки в рамках концертової серії „Музика в Інституті" відбудеться дебют визначної віольончелістки з України Марії Чайковської. Юліяна Осінчук фортепіяно. В програмі твори В. Балея, Бріттена, Бетовена, Л. Грабовського та Рахманінова. Квитки по 18 та 12 дол. (8 дол. для сеньйорів і студентів) при касі, тел.: (212) 247-7800 або в „Сурміу". Додаткові інформації: тел. (212) 860-3891.

У В-ві „Смолоскип" перевидано самвидавні „Українські Вісники"

Балтимор. — Тут в Українському Незалежному В-ві „Смолоскип" ім. В. Симоненка появилися однією книгою три випуски неформального „Українського Вісника", числа 7, 8 і 9-10. У цьому виданні запроваджено правопис 1929 року і додано покажчик імен і назв який охоплює 1,300 позицій.

У книзі опубліковано ряд важливих документів і статтей, як лист В. Чорновола до М. Ґорбачова з 1986 року, „Розмова з Курбасом" В. Цеханського, уривки з поеми В. Сосюри „Розстріляне безсмертя" та автобіографічної книги „Третя рота", „Олександер Архипенко" Б. Гориня, „Юр Меженко" Я. Дашкевича; у розділі „Василь Стус у житті й літературі" вперше опубліковано нові документи й листування поета; в окремих частинах „Вісників" опубліковано прозові твори й вірші багатьох поетів, в основному колишніх політв'язнів — Є. Сверстюка, М. Осадчого, Я. Лесіва, І. Сеник, С. Сапеляка, І. Сокульського, Н. Суровцевої та інших.

Багата хроніка, інформації й ряд статтей дають читачеві образ і уявлення про Україну на тяжкому шляху до національного й державного відродження та національного самоусвідомлення.

Книга „Український Вісник" має 640 сторінок, а її обкладинку по-мистецьки оформив Олесь Тимошенко.

Ціна в Америці й інших країнах — 27.50 ам. дол., в Канаді — 32.50 кан. дол. Замовлення слати на адресу: „Smoloskyp", P.O.Box 561 Ellicott City, Md. 21043.

Закликають Дж. Буша вжити військову силу проти Іраку

Вашінґтон. — Як повідомляє кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Сюзен Раскі, у З'єднаних Стейтах спостерігається дивний феномен — бльокування ліберальних демократів і консервативних республіканців, впевнених, що Вашінґтон повинен застосувати військову силу не тільки, щоб змусити Саддама Гуссейна вивести військо з Кувайту, але в першу чергу з метою знищення іракського військово-промислового комплексу.

У понеділок, 10-го грудня, у Вашінґтоні відбулася конференція групи, яка називає себе Комітетом за мир і безпеку в районі Перської затоки. Більшість демократів у Конгресі, включаючи голову комісії Палати Репрезентантів у справах збройних сил Сема Нанна (можливого претендента на пост президента), вважають, що Вашінґтон повинен застосувати вичікувальну тактику і покластися на дію економічних санкцій. Однак у демократичному таборі стався явний розкол, і багато ліберальних законодавців виступають за початок війни.

У новостворену групу ввійшли: колишній заступ-

(Закінчення на стор. 7-ій)

КҐБ ПЕРЕБРАЛО КОНТРОЛЮ НАД РОЗПОДІЛОМ ПРОДУКТІВ В СССР

Москва. — Аґентство Ассошіейтед Пресс повідомило, що під час пресконференції, яка відбулася там з неділю, 9-го грудня, представник КҐБ подав до відома нове зарядження, на підставі якого державні органи безпеки (КҐБ) повинні перебрати повну контролю над доставою і розподілом харчових продуктів у зв'язку з розкраданням товарів з метою спекуляції і перепродажу за вищі ціни. Приціл злочинних груп, які постали в СССР відносно недавно, як стало відомо, що із Заходу будуть надходити транспорти з харчовими продуктами, є на транспорти харчів поїздами і тягаровими автомобілями. Речник КҐБ заявив, що траплялися навіть випадки, що озброєна банда стримувала колону автомобілів і скеровувала їх в цілком іншу сторону з метою пограбування.

З цим поясненням представника КҐБ багато західніх кореспондентів не погоджувалося і заявляли цілком відкрито, на підставі розмов з пересічними громадянами СССР, що власне КҐБ саботує доставу харчів до деяких місцевостей, а великі вантажі харчових продуктів тижнями стоять нерозвантажені в совєтських портах і вузлових станціях з невияснених причин. Одні кажуть у зв'язку з тим, що совєтські речники не спроможні зорганізувати більшого транспорту для розвозу харчів, а інші твердять, що вони не рухають західніх транспортів поки не прийде виразний дозвіл з головної квартири КҐБ.

Чомусь особлива ситуація витворюється довкола тих міст й областей, які знаходяться під контролею некомуністичних сил, як, наприклад, в Ленінграді, Києві і областях західньої України. Покликаючись на каґебівські джерела совєтське пресове аґентство ТАСС повідомило, що міліція арештувала у зв'язку з крадежами харчів цілий ряд совєтських високих „чиновників", які використовували транспорти харчів для особистого збагачення. Мафія крадежі на більшу скалю була розкрита нібито спеціяльними частинами КҐБ.

Вміжчасі на Заході поширюються поголоски, що західня гуманітарна допомога може бути зведена на манівці у зв'язку з корупцією у вищих совєтських сферах. Очевидно, велика частина харчових продуктів, особливо таких, що псуються в неогрітих вагонах, наприклад, як картопля, пропадають, і західні країни, зокрема Німеччина, надармо витрачає свої власні гроші і своїх робітників для підготови транспортів до СССР, яких немає кому там відбирати.

Станіслав Кондрашов пише в газеті „Ізвєстія": „В 1941 році ми обороняли Москву від нацистів; тепер, як виглядає, ми добровільно здали її без бою своїм власним бандитам". До цієї банди і совєтської мафії входять в першу чергу високопоставлені члени Комуністичної партії, війська, КҐБ та інших упривілейованих каст. Газета „Правда", орган ЦК КПСС, повідомила, що на московській головній станції скупчилось таке велике число вагонів із західніми продуктами, що їх, при теперішньому розгардіяші не розвезуть і до наступного року. „Правда" подає, що на товаровій станції в Москві стоїть 101 вагон з м'ясом, яке наспіло зі західніх переважно европейських країн. Згідно зі статистикою з суботи, 8-го грудня, на станціях стоять 300 вагонів і 20,000 збірників з харчовими продуктами. ТАСС інформує з Новгороду, що там керівники фабрики меблів віддали закордонній компанії 150 тонн спорошкованого молока за люксусові меблі, які вони опісля розділили між собою. В Харкові з місцевого м'ясокомбінату щоденно „зникає" від трьох до п'яти тонн м'яса. Виготовлена з цього м'яса ковбаса продається на чорному ринку. В Узбекистані знайдено захований склад, де зберігалося 76 тонн рижу.

Чи в такій ситуації безпорядку і злочинства Захід може врятувати СССР від голоду? — запитують західні спостерігачі.

У СВІТІ

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ІЗРАЇЛЯ Їцак Шамір, відвідуючи ЗСА і зустрічаючись з журналістами, заявив, що його країна реаґуватиме дуже гостро на всякі провокації проти Ізраїля зі сторони Іраку. „Якщо він, Саддам Гуссейн, буде старатися, сам, або за посередництвом Палестинської Визвольної Організації чи інших арабських сил, атакувати Ізраїль, ми самі, без пов'язання з іншими подіями на Близькому Сході, поробимо всі запобігаючі заходи для того, щоб зневтралізувати загрозу Іраку". Ї. Шамір зустрінувся у Вашінґтоні з президентом Джорджем Бушем й іншими офіційними особами.

АҐЕНТСТВО АССОШІЄЙТЕД Пресс повідомило з Москви, що поблизу міста Волгоґраду були знайдені тіла двох італійських інженерів, представників італійських фірм в Совєтському Союзі. Повідомлення про вбивство передало також совєтське пресове аґентство ТАСС, кажучи, що в останньому часі різко збільшились атаки на чужинців в СССР. Деякі американські компанії стримуються із започаткуванням розбудови своїх компаній в СССР, бо немає охочих серед робітників і керівного персоналу їхати до тієї країни, небезпечної для чужинців під кожним оглядом. На небезпеку головно виставлені ті особи, які не володіють російською мовою.

КҐБ І СОВЄТСЬКІ військові чинники вже започаткували в Естонії створення атмосфери напруги між населенням і окупаційною владою. Кореспонденти повідомляють, що „невідомі" осібняки підклали минулого тижня вибухові бомби під пам'ятники на цвинтарі, на якому похоронені естонські повстанці, які боролися проти „істребітєльних" загонів совєтської армії в 1940-их роках. В тому ж дні були зірвані при допомозі розривних бомб, могили естонських повстанців в селі Поркуні, недалеко від містечка Райверек. В обидвох місцевостях були знайдені хемічні детонатори, які вживаються совєтською армією. Комітет охорони пам'ятників в Естонії звернувся до населення з проханням заховати спокій і не дати спровокувати себе на виступи проти армії і КҐБ. Тижневик „Експресс-хроніка" повідомив, що совєтська армія порушує міжнародні договори про охорону пам'ятників. Командування совєтської армії, яка все була носієм і остоєю комуно-московської імперії, погрозила, також українцям висадити в повітря пам'ятники ген. хор. Романа Шухевича-Чупринки, Степана Бандери та інших героїв України.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ЦК КПСС і президент СССР Міхаїл Ґорбачов звернувся до членів Центрального Комітету під час пленарних нарад, зняти з назви Совєтського Союзу слово „соціялістичний" і переіменувати СССР на „Союз Суверенних Совєтських Республік". Таку назву включено, мовляв, до нового проєкту союзного договору, який, згідно з пляном президента М. Ґорбачова, повинен бути підписаний в перших місяцях наступного року.

РСФСР ПІДПИШЕ НОВИЙ СОЮЗНИЙ ДОГОВІР

Москва. — Західні і совєтські засоби масової інформації повідомили рівночасно, що Російська федерація підпише новий союзний договір і залишиться складовою частиною Совєтського Союзу. У вівторок, 11-го грудня, переважаюча більшість депутатів надзвичайної сесії російського парляменту, прийняла резолюцію про підписання нового союзного договору в „оновленому СССР", що його пропонує теперішній комуністичний і державний керівник СССР Міхаїл Горбачов.

Кореспондент агентства Ассошіейтед Пресс Браєн Бремлі підкреслює, що прийняту резолюцію у якійсь мірі треба вважати великою перемогою внутрішньої політики М. Горбачова, бо зміст резолюції майже дослівно повторює слова совєтського лідера про те, що Російська федерація „має намір залишитися складовою частиною СССР на повних правах суверенної республіки і нового договору". Договір, як відомо, буде незабаром дискутований і прийнятий Верховною Радою СССР. Його проєкт вже був опублікований на сторінках совєтської преси.

Одним словом Російська федерація вирішила залишитися далі в складі СССР, не зважаючи на спротив в інших республіках і самостійницькі тенденції. З'їзд російських депутатів також вирішив брати активну участь в опрацюванні нового договору, нібито з врахуванням широких пропозицій і побажань інших республік і автономних областей Росії.

Кореспонденти совєтського пресового агентства ТАСС пишуть, що до прискорення прийняття резолюції причинилась прихильна постава до цієї справи голови Верховної Ради РСФСР Боріса Єльцина, який заявив, що він особисто й більшість депутатів РСФСР підтримують ідею нового союзного договору, „основаного не на унітарних принципах, а на дійсно свобідному волевиявленні усіх республік, тобто на рівноправності". Б. Єльцин критично оцінив поспішність „союзного центру", який хоче підписати новий договір по можливості в першому кварталі наступного року. На його думку договір повинен бути дискутований не тільки на сторінках преси, але на форумах спеціялістів, зокрема правників.

Депутати РСФСР звернули увагу М. Ґорбачову, що міністерство внутрішніх справ і КҐБ не повинно вмішуватися до внутрішніх міжреспубліканських справ бо це викликає напругу між республіками і центром та створює атмосферу непевности до нового договору. З'їзд депутатів підтримав також ідею створення республіканських спеціяльних частин з місцевих призовників, щоб не викликати міжнаціональних конфліктів з цього приводу. Вмішування війська, чи зглядно міністерства оборони СССР, може наступити тільки у крайньо-загрозливій ситуації і за виразною згодою президента М. Ґорбачова.

В АМЕРИЦІ

ОКРЕМА КОМІСІЯ, що її зформовано для розгляду майбутності програм і плянів Крайової міжпростірної дослідної аґенції (НАСА), минулого понеділка заявила, що ця агенція потребує цілковитої зміни своїх програм. Одною з перших пропозицій цієї комісії є рекомендація про те, щоби агенція перестала всеціло орієнтуватися на свою фльотилю міжпланетних кораблів, а натомість почала запускати у простори ракетні підсилювачі без людських водіїв для збирання інформацій. Запропоновано також, щоби перед тим заплянованую міжпростірну станцію зовсім змінити та зробити більш упрощеною. Цю 12-членну комісію створено з ініціятиви віцепрезидента Дена Квейла, який дав їм завдання перевірити НАСА, як також й цілу програму ЗСА в ділянці міжпростірних дослідів. Без будь-яких злагіднювань комісія категорично запропонувала цілковите переорганізування агенції, пересунення її ключевих провідників, змінення пріорітетів на видатки і наукове унапрямлення.

У ЛОС АНДЖЕЛЕСІ 10-ГО грудня помер президент нафтової фірми „Оксідентал" Арманд Гаммер, проживши 92 роки. Арманд Гаммер, є куди більш відомий в цілому світі, як філантроп і збирач мистецьких творів, а ще більше, як той, що від 1921 року мав постійні зв'язки з урядом СССР та його лідерами, почавши від Леніна аж до Горбачова. Він сам про себе писав у своїй біографії „Гаммер", що появилася друком 1987 року, що він був тим каталістом, який старався зводити людей, щоби договорювалися в спірних питаннях. Про його спілкування із СССР було багато написано, зокрема про дуже сумнівні торговельно-політичні договори з бюрократами у Москві. А. Гаммер в Америці користався великою популярністю серед тих ліберальних кіл, які змагали до ближчих зв'язків з Кремлем. Як відомо, А. Гаммер особисто привіз до Ізраїля „виказку" Івана Дем'янюка.

З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ АМЕРИКИ готові зробити ще одну міжнародну помилку і підписати, спільно з Совєтським Союзом договір про припинення допомоги ЗСА муджагедінам, а СССР комуністичному режимові в Кабулі. Розмову про цю справу вже започаткували під час своєї зустрічі секретар державного департаменту Джеймс Бейкер і міністер закордонних справ СССР Едуард А. Шеварднадзе в Гюстоні. Поінформовані особи кажуть, що Москва спішиться підписати договір про Афганістан ще до 15-го січня 1991 року, коли вигасає реченець для Саддама Гуссейна. Багато дечого після тієї дати може змінитися.

ПРОМОВЛЯЮЧИ В НЮ ЙОРКУ, прем'єр-міністер Ізраїля Їцак Шамір заявив, що його країна ніколи не піде на уступки щоби приподобатися Саддамові Гуссейнові. Вже напередодні своєї зустрічі з президентом Джорджем Бушем Ї. Шамір всюди говорив, що Ізраїль відкине будь-які потягнення зі сторони Організації Об'єднаних Націй чи кого іншого, які будуть натискати, щоби віддати частину Ізраїлем окупованих арабських територій. З усіх його дотеперішніх виступів видно, що на твердження деяких закордонних провідників, що одною з можливостей відтягнення військ з Кувайту, було б відтягнення Ізраїлем свого війська з окупованих арабських територій. Ї. Шамір вже кілька днів тому говорив про саме такі аргументи, при чому тільки підтвердив, що на це Ізраїль ніколи не піде навіть, якщо всі будуть настоювати на тому, „щоби Ізраїль зробив такий жест в ім'я світового миру".

ВЕРХОВНИЙ СУД ЗСА погодився розглянути та вирішити чи пресові агентства можна позивати до суду, якщо вони не додержують даної обіцянки, що не виявлять джерела своїх вісток. Справа, про яку йдеться, вже тягнеться вісім років між Деном Когеном і двома щоденниками з Міннесоти „Мінеаполіс Стар Трібюн" і „Ст. Пол Пайонір Пресс Діспеч".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашингтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to Svoboda

Postmaster: Send address changes to
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на пів року — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Партійництво у Конґресі

Те, що ми довідуємося з телевізійних екранів, переходить межі традиційного суперництва між Білим Домом і Капітолем за примат влади. Це просто неперебірлива ворожа кампанія демократів, головно з їхнього ліво-ліберального крила, проти республіканського президента Джорджа Буша. Восьмирічне урядування консервативного республіканця Роналда Реґена і чотирирічна каденція його наступника Джорджа Буша — межа, поза яку демократи вирішили не допустити більше республіканців. Особливо болючою для них була програ демократичного кандидата Майкела Дюкакіса, який на 50 стейтів виграв у 10-ох, при чому у власному стейті Мессачусетс, де був губернатором, так скомпромітувався, що у цьогорічних частинних виборах у тому традиційно демократичному стейті губернатором став республіканець. Тепер, маючи більшість в обох Палатах Конґресу й діставши більшість губернаторів, Демократична партія вирішила використати вийнятково добру коньюнктуру для своєї перемоги у президентських виборах у 1992-му році.

На цю добру коньюнктуру для демократів склалися різні події. Джордж Буш не може більше користуватися відомим республіканським гаслом „Мир і добробут", бо нависла над Америкою похмура загроза війни проти Іраку. Не можна теж говорити про добробут під час теперішньої рецесії із сповільненням торговельних оборотів, зростом цін і зростом безробіття. Добра для демократів коньюнктура у тому, що зменшилася первісна велика популярність Буша в народі. Підрізала її колотнеча довкола нового державного бюджету, острах перед великими людськими втратами на випадок війни з Іраком та підрізало погіршення економіки.

Уряд Буша виявляє повну льояльність щодо Конґресу. Державний секретар Джеймс Бейкер, секретар оборони Дик Чейні, директор Сі-Ай-Ей Вебстер — кожний із них годинами зізнавав і відповідав на безліч запитів у різних комісіях Конґресу. Питання, що їх ставили демократи, були напастливі, неприхильні, інколи навіть наявно ворожі. Слухаючи їх, доводилося дивом дивуватися, бо американці мають у широкому світі славу державних, а не партійних патріотів, і в світі відомо, що американська двопартійна система з Конституцією, яку і Шевченко прославляв, разом з її Додатками запевняє стабільність державно-адміністраційної машини. Саме тому теперішня партійницька кампанія у Конґресі є рідким в історії Америки і сумним явищем. Бо державний патріотизм диктував би всім конґрес менам і сенаторам маніфестувати солідарність з Президентом, навіть при існуванні розбіжних із ним поглядів. З'ясування розбіжностей політичних поглядів проводиться на зустрічах з виключенням телевізійних апаратів і без пресових репортерів. Тим часом тут наче зумисне демократичні опозиціоністи, зодягнені у тоґу миролюбних патріотів, які прагнуть заощадити країні людські жертви і багато горя, роблять чудову прислугу Саддамові Гуссейнові тим, що маніфестують розкол в американській державно-політичній верхівці і розкол в американському суспільстві. Ця партійницька гра не бере теж до уваги півмільйонового американського війська в пустині Савдійської Арабії та всіх союзницьких вояків — як вони почувають себе, коли придивляються такому жалюгідному видовищу.

До найближчих президентських виборів — ще два роки. Демократична партія вже розпочала передвиборчий сезон. За два роки може ще багато змінитися. Демократична партія мала два роки тому і має тепер поважний клопіт — відсутність поважного, відомого і кваліфікованого кандидата на нового президента. Читали ми про кандидатуру нюйоркського губернатора Маріо Комо — він далі рішуче відмовляється, — і про губернатора стейту Ню Джерзі Флоріо. Цей останній відпав, втративши популярність своїм однобільйоновим новим податком. Напевне кандидуватиме чорний проповідник Джессі Джексон. Хаотична і негарна ситуація. Слава Богу, що до осени 1992 року ще далеко.

НЕЗАЛЕЖНИЙ ТИЖНЕВИК „Експресс-хроніка", який появляється в Москві, повідомив, що Ленінградська міська рада погодилася зареєструвати статут громадсько-політичної організації під назвою „Ст. Петербурґський монархістичний центр". Головною ціллю цього „центру" привернути в Росії монархістичну систему, шляхом скликання всекрайового з'їзду, на якому, мовляв, оберуть вільними голосами нового монарха. Все це, очевидно, фантазія кількох монархістів, які хочуть накинути свою думку спільноті, — кажуть знавці підсовєтських відносин.

Володимир Левенець

ПЕРЕГЛЯДАЮЧИ ПІДСОВЄТСЬКУ ПРЕСУ

Засоби масової інформації у Совєтському Союзі, головно ті, які все ще знаходяться під стислою контролею Комуністичної партії і партійного апарату взагалі, за словами таки тамтешніх мешканців і численних відвідувачів, далі поширюють пропаґандивну брехню, бо поки преса не буде дійсно незалежною, вона все поширюватиме неправду запрограмовану кільканадцять десятиліть тому і з цим явищем, очевидно, треба боротися.

Якщо спостерігати за розвитком сучасних подій в Україні і конфронтувати їх із звідомленнями партократичної преси, то там насичення цієї брехні куди більше, ніж, наприклад, в Росії, чи навіть в таких республіках як Білорусія, Грузія та інші. Правда, на сторінках совєтської преси в Україні читачі можуть побачити кожного дня чимало матеріялу про „перебудову", союзний договір, експерименти генерального секретаря ЦК КПСС і президента СССР Міхаїла Горбачова, демократизацію, суверенітет в оновленому Союзі тощо, але там майже відсутні матеріяли про збільшення сили й авторитету, КҐБ, його спеціяльних частин, побиття активних громадян, нічні арешти, тиск режиму на українських культурних й політичних діячів, включно з депутатами Верховної Ради України і процесу відродження українського народу на всіх рівнях.

Орґією масової брехні партійної преси можна назвати пропаґандивну кампанію проти змагання українського народу за суверенність й незалежність республіки, як на офіційному форумі Верховної Ради, так і в поодиноких областях, районах, сільських скупченнях і серед молоді. Посилилась, очевидно, кампанія за рятування загибаючої імперії, зросту ідей українського націоналізму, нищення пам'ятників комуністичного кумира Владіміра Леніна в багатьох областях, містах і містечках України, відновлення пам'яті про боротьбу українського народу в 1940-их роках — ОУН і УПА. Однам словом пропаґандивна машина в СССР, а в Україні, зокрема, працює на „три зміни".

Досить переглянути сьогодні газету „Радянська Україна", органу Центрального Комітету Комуністичної партії України, щоб підтвердити сказане. Згадана газета, випереджуючи інших, хоче конче доказати українцям, що національно-визвольний рух діяв із доручення гітлерівських нацистів, а після закінчення Другої світової війни з доручення Сі-Ай-Ей та інших західніх розвідувальних центрів. Тому що в Україні населення відкриває масові могили жертв НКВД і КҐБ, тобто ґеноцидні морди комуно-московського режиму на протязі 70 років, офіційна пропаґанда (уявіть собі, яка відвага!) має совість суґерувати, що частину цих жертв „треба приписати на конто оуністів". Ця так звана „діялектична правда" (подавання брехні замість правди) хизується і сьогодні на сторінках багатьох комуністичних видань.

У цьому ж стилі ведеться сьогодні пропаґандивна кампанія, наприклад, проти Руху, Української Республіканської Партії (УРП), депутатів Верховної Ради з Демократичного бльоку і Народної Ради, СУМ-у СНУМ, Пласту, Українських національних Церков і взагалі процесу відродження й тих сил в Україні, які виступають проти підписання союзного договору. А тепер перейдемо до конкретних прикладів.

„Злагода" і „законність"

Київська газета „Радянська Україна", помістила з 17-го листопада замітку п. з.: „З позицій злагоди і законності".

Про що ж, властиво, йдеться? Газета розповідає про перебіг пресової конференції, яку провели представники депутатської більшости, так звана „239-ка", якою покищо хваляться комуністи у Верховній Раді, очевидно, до якогось часу, поки не урветься терпець виборцям в Україні. Там, — пише далі газета, — виступали народні депутати О. О. Мороз, М. П. Білоблоцький, О. Г. Тарасенко, М. О. Потебенько, Б. В. Дурдинець, Я. Ю. Кондратьєв та інші. Вони відповідали на численні запитання представників засобів масової інформації.

Одним з перших було таке: як парляментарі, зокрема представлена тут більшість, ставляться до союзного договору? Відповідаючи на запит О. О. Мороз зазначив, що бачить в ньому не пута для України, як намагається представити опозиція (опозицією комуністична більшість називає депутатів з демократичного бльоку і Народної ради). „Це — формула незалежності республіки, — заявив О. Мороз, — конструктивна у своїй основі і суті. Адже, — продовжував він, — є чимало питань вирішити, які сама Україна просто неспроможна. Наприклад, зовнішні борги Союзу"...

Інші аспекти цього „злободенного і, без перебільшення, доленосного питання" висвітлили М. П. Білоблоцький та О. Г. Тарасенко, які однозгідно заявили, що укладення союзного договору — це „життєва необхідність". Для них насамперед потрібний „економічний союз" суверенних держав, яких ще немає, одним словом, вони готові залишитися рабами Москви за більший кусок ковбаси. І це вони називають не тільки „злагодою" і „законністю", але „інтересами українського народу", від імени якого вони наважуються виступати публічно.

Щоб скинути з себе вину за підвишку цін, народні депутати комуністи прямо заявили, що український парлямент був проти такого заходу, але не доказали правди до кінця. Протесту на адресу кремлівських диктаторів вони не вислали, як це зробили депутати трьох Прибалтійських республік.

Досить широко обговорювалось питання щодо етики депутата. Відносно розбіжностей в цьому з Народною Радою було сказано так: „не повинно бути для народних вибранців різночитань щодо етики та моралі". В комуністичних депутатів немає ані одного, ані другого.

Наголошувано на необхідності якнайшвидшого прийняття закону про міліцію, вироблення положення про порядок, проведення масових заходів (демонстрацій-маніфестацій), права і обов'язки при цьому працівників правоохоронних органів (КҐБ).

„Дисципліна, дотримання законності, подолання правового нігілізму, взаємодія і віднайдення позиції єдности, а не протиборства — ось що зараз конче необхідно нашій республіці в цей складний, кризовий час", — пише в кінці „Радянська Україна" і каже, що ці позиції буде відстоювати у парляменті депутатська більшість.

Тривожаться розпадом імперії

Ця ж сама газета, тобто „Радянська Україна" з 22-го листопада, опублікувала звернення офіцерів, мічманів, старшин і матросів, робітників і службовців Кримської військово-морської бази до президії Верховної Ради УССР під заголовком: „Проти ворожнечі і розколу". Замість говорити про „ворожнечі і розколи", змобілізовані Компартією під примусом, або під тиском втратити працю і пов'язані з цим привілегії, говорять про: „антикомуністичні сили, що пруться до влади" так ніби комуністи цього не роблять, про активістів Руху, УРП, СНУМ-у, Степана Бандеру, злісний войовничий націоналізм, комуністичних оку-

(Закінчення на стор. 8-ій)

Михайло Кучер

ПРОЄКТ ЗАКОНУ ПРО СВОБОДУ СОВІСТИ В СССР

Першого жовтня 1990 року Верховна Рада СССР приняла більшістю голосів проєкт закону про свободу совісти, але відкинула параграф про навчання релігії у державних школах і про право Богослужень для військових. Щодо тих двох параграфів, то проти них проголосувало 303 депутати, а 46 висловились „за". Виявилася причина несподіваного поспіху і як раз тоді в парляменті РСФСР обмірковувано свій проєкт закону про свободу совісти. Було б бажаним, щоб Верховна Рада СССР виявилась першою і тим притягла до себе увагу преси Заходу. Так і сталось.

Газета „Лє Монд", що постійно і багато пише про СССР і друкує в'їдливі карикатури на Ґорбачова, навіть порівняла закон про свободу совісти в СССР з Мілянським едіктом імператора Константина, який узаконив християнство у себе. Але свободу совісти в СССР можна було проголосити просто без галасливого пропаґандивного галасу, на гачок якого зловилася західня европейська преса. Досить було скасувати всі закони і постанови та інструкції про релігію і Церкву, видані в Совєтському Союзі з 1917 року, та дотримуватись конституційно гарантованих свобід віровизнань. В нормальних країнах нема і не може бути законів про свободу совісти, яку і так ніхто не обмежує. Газеті „Лє Монд" можна зауважити, що декретом християнство ані обмежити, ані заборонити не можна і ще раз хвалити Ґорбачова не варто, а ще більш не варто порівнювати його, фактично партійного чиновника, з імператором Константином. Журналістам має бути властиве почуття міри, яке так часто відсутнє, як і відсутня журналістична етика.

Отже, проєкт закону свободи совісти. Це пропаґанда здебільшого для Заходу. А що залишається поза лаштунками Російської Православної Церкви? І досі існує рада по справах релігії, створена 1943 року Міністерством Державної Безпеки — КҐБ — з шефом Берія. При допомозі цієї організації КҐБ мав і має тотальну контролю над життям Російської Православної Церкви. При допомозі цієї Ради КҐБ керував і керує Священним Синодом РПЦ та всіми відділами Московської Патріярхії. Багато службовців Ради по справах релігії–члени КПСС і платять членські внески у сумі, яка значно перевищує їх платню в Раді, бо вони отримують ще одну платню в КҐБ.

Митрополит Алексій, теперішній патріярх Алексій II, без усякого зовнішнього примусу їздив у Раду по справах релігії з доносами на священиків. Справа в тому, що доносами і впливами КҐБ Рада по справах релігії і Московська Патріярхії цілком просякнуті. Але залишається особистий гріх Патріярха Алексія, лотиша, в минулому митрополити. Доноси і впливи КҐБ — це страшна хвороба, яка роз'їдає РПЦеркву, без огляду на закон про свободу совісти.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ
Богдан Марків

Фестиваль співочих ансамблів з України

У листопаді відбулося спільне концертове турне трьох співочих ансамблів з України: чоловічого хору „Гомін" зі Львова, естрадного ансамблю „Смерічка" з Чернівець і відомого в нас вже з попередніх літ тріо „Світлиця". Спонзорами турне був Український Народний Союз у співпраці з нюйоркським хором „Думка". Гості з України концертували в більших українських скупченнях у східній частині ЗСА, при чому Чикаґо було для них найбільш висуненим на захід пунктом. Наші завваги пишемо на основі їхнього концерту в Гартфорді, Конн., що відбувся 16-го листопада.

Програма концертів була в загальному одна, що не виключало змін і пересунень у поодиноких точках. Це залежало від місця й обставин. Наприклад, у концерті в Центрі Української Культури в Бавнд Бруку було більше точок релігійного характеру, як деінде. Все таки можна сказати, що те, що ансамблі принесли нам до Америки, дуже було пов'язане із тим, що діється тепер в Україні: воно мало великий популярний апель там і тут. Тому в усіх частинах концерту було чимало речей, що апелювали прямо до патріотичного сантименту і відкликувалося до світлих моментів традиції минулого. Були стрілецькі пісні давнішої дати, які після добрих семи десяток літ віджили наново і набрали, можна б сказати, символічного змісту, зробившися прапором; були пісні композиторів з відомими іменами, а також твори цілком нових авторів. Були навіть пісні, що їх скомпонували деякі члени концертуючих ансамблів. І публіка прийняла гостей з України сердечно, що було вповні заслужене.

А схема концертів була така. Перша, інавґураційна і четверта, завершуюча частини, належали хорові „Гомін", а друга й третя „Світлиці" й „Смерічці". Пишучи ці завваги, не будемо дотримуватися порядку концертування, а перейдемо від ансамблю до ансамблю.

Тріо „Світлиця" не вперше по цей бік океану. Ігор Кушплер і Марян Шуневич живуть і працюють у Львові, а Лідія Михайленко є киянкою. Їхня спільна праця почалася від участи в канадському фестивалі „Фолкльорами" у 1986 році. Трохи пізніше вони концертували теж у ЗСА.

Програму почали вони новою піснею Кушплера (він теж автор слів) „Синьоока Україна", яку композитор присвятив українцям, що перші прибули на американську землю. На слухачів зробило це приємне враження. Темою чергової точки були Січові Стрільці; вона є продуктом наших днів. Найкращою річчю програми ансамблю була пісня О. Слободенка (слова С. Галябарди) „Мови чарівний голос", актуальна всюди, де живуть українці. Тріо закінчило свою частину, за звичаєм, піснею „Світлиця" І. Білозора на слова Б. Стельмаха, яка в якійсь мірі для ансамблю є програмовою, бо передає в мистецькій формі їхнє розуміння власної праці.

Неменший успіх мав естрадний ансамбль „Смерічка". Порівнюючи з ансамблями цього роду тут, „Смерічка" не вживає оглушуючого крику ні перкусійних громовиць. Її солісти, — В. Прокопик і передусім П. Дворський, — здебільшого є музичні автори пісень програми. Дворський — імпонуюча зовнішня поява, проспівав з великим успіхом пісню, присвячену українським матерям, закінчивши її двома словами ваговитої традиції „Аве Марія". Пісні „Живиця" і „Будуймо храм", обі скомпоновані Дворським і відспівані цілим ансамблем, зробили замітне враження. Варто тут додати, що дуже великий успіх мала 19-літня львів'янка Інеса Братущик виконанням народної пісні „Ти до мене не ходи". Її приємна кокетлива гра й музичне розуміння роз зброїло публіку без решти.

Головною атракцією вечора був чоловічий хор „Гомін", головним диригентом якого й мистецьким керівником є Олег Цигилик. У програмці читаємо, що це хор Львівського Музичного Товариства та Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка. Між членами хору є поважне число людей, професійно заанґажованих у музичному житті. Уже зовнішньо — хор виступив у формальних одягах фраках — враження було приємне та й у більшості хористи — це молоді люди.

Хорові елеґантно акомпаньювала піяністка Надія Бабинець у піснях, до яких такий супровід був спеціяльно написаний; усі інші речі співав хор а капелла.

Вечір почався літурґійним „Святий Боже" Петра Чайковського. Мелодії твору, що пливуть повільно по соковитих гармонічних акордах дали змогу продемонструвати красу звуку чоловічого ансамблю. Після такого торжественного вступу прийшли на черґу пісні сучасних авторів, скомпоновані до слів поетів. Тут домінував композитор-поет Кос-Анатольський. Його пісні „У забутому саду" на текст П. Воронька і власний вірш „Ой піду я межи гори", в останній брала участь солістка Ганна Бачинська, яка легко дала собі раду з кольоратурними пасажами пісні. Це було в першій частині концерту.

А в частині четвертій і останній хор „Гомін" зарепрезентував пісні давнішої дати, особливо стрілецькі або такі, що набирали характеру народних, хоч їх властиве авторство ще не було затрачене. У цій части-

(Закінчення на стор. 8-ій)

Анатоль Вовк

25 РОКІВ УКРАЇНСЬКОГО ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ

III.

Не мали успіху, одначе, координаційні пляни УТЦА. В чотири роки після заснування Центру інж. Кость Церкевич створив при Т-ві Українських Інженерів окрему „Секцію по приготуванні словників", яка впродовж двох років еволюціювала до стану конкуренційної до УТЦА організації. Це було Науково-Дослідне Т-во Української Термінології (НДТУТ), що проіснувало аж до смерті свого творця і голови. Воно мало багато більше розголосу, як УТЦА, і більшість людей змішували обидві організації, незважаючи на вияснення у пресі. Тому доводиться нам і про діяльність НДТУТ дещо сказати. Хоч це товариство проявило велику видавничу діяльність, воно було лише з назви термінологічним. Єдиним виданням НДТУТ, що стосувалося термінології, був передрук „Російсько-українського словника правничої мови" за ред А. Кримського з 1926 року, з восьмисторінковим доповненням реєстру (Ню Йопрку 1984). Щоправда, К. Церкевич довгі роки працював над словником економічної термінології, якого, одначе, не встиг він закінчити.

Статутове завдання УТЦА „дбати про видавання термінологічних і словникових праць" було утруднене повним браком фінансової допомоги, навіть з боку членів-засновників. Все таки під фірмою УТЦА вийшли три оригінальні, а не копійовані чи передруковані словники. Це вже згаданий медичний словник М. Данилюка, далі „Летунський словник — дискусійний матеріял" М. Пежанського (Ню Йорк 1982) і врешті „Вибірковий англійсько-український словник з природознавства, техніки і сучасного побуту, частина I (A-M), укладений Анатолем Вовком (Ню Йорк 1982). Частина II цього словника (N-Z) вже надрукована, але покищо лише у формі окремих зошитів, додатків до журналу „Вісті українських інженерів". Ведуться заходи, щоб цілість словника видати у виправленій і доповненій формі. (Його друковано впродовж 17 років).

Працею теперішнього голови УТЦА, але виданою під фірмою НТШ, а не Центру є „Англійсько-український словник назв кольорів і кольорознавств" (Ню Йорк 1986). Цей словник, перший цього роду в слов'янській лексикографії, був позитивно оцінений кількома рецензентами.

Врешті статутове завдання „розробляти і популяризувати (добру) українську термінологію" здійснили кілька членів Центру, а зокрема Степан Процюк та підписаний. Покійний інж. Процюк, як довголітній редактор органу ТУІА „Вісті українських інженерів", докладав пильних зусиль, щоб у них термінологія була добра і нерусифікована. Інший член УТЦА, заслужений і плодовитий журналіст і популяризатор науки і техніки інж. Лев Яцкевич у тисячах своїх цікавих статтей, розкиданих по всій еміґраційній пресі та в постійній рубриці „Життя і Знання" у „Свободі", вживає добру, непоросійщену науково-технічну термінологію, а часом і пропонує нові терміни для сумнівної вартости офіційних термінів із СССР. Автор цієї статті впродовж багатьох уже років друкує свої термінологічні статті і статейки, подекуди у формі постійних рубрик, у періодичних виданнях ТУІА і УТГІ, а також у виданнях Шкільної Ради — журналі „Рідна Школа" та додатку до „Свободи" „Мова про мову".

Із видавничої діяльности УТЦА треба ще згадати два його Бюлетені, з яких другий (з 1979 р.) містить широкі інформації з історії термінологічної праці поза межами України від 1920-их років. Підсумовуючи досі сказане, можна твердити, що Український Термінологічний Центр в Америці, існуючи в досить несприятливих умовинах і при повнім браку фінансових засобів, все таки зробив тривалий вклад у збереження, розвиток і популяризацію доброї української термінології, а також зробив оригінальні внески в українську лексикографію. На жаль тільки нечисленні еміґраційні філологи допомагали членам Центру в їхній праці своїми порадами і консультаціями. Тут треба назвати пок. проф. Василя Чапленка, а також проф. Богдана Струмінського, який редаґував вищезгаданий словник назв кольорів і кольорознавства.

Тут виникає досить очевидне питання: що далі? Чи є потреба, щоб Центр, якого численні колишні активні і сповнені ентузіязму члени відійшли вже у вічність, продовжував своє існування, зокрема з огляду на культурне відродження, що назріває в Україні? Відповідь на це вимагає доброго розміркування справи. Немає сумніву, що саме події в Україні за останні два роки вказують на пекучу потребу термінологічної праці. Деяке уявлення про її стан та перспективи дала зустріч членів ТУІА та НТШ з чотирьома професорами технічних наук з України, що відбулася в Ню Йорку на початку жовтня ц. р. Між ними були проректор Київського Політехнічного Інституту Михайло Зґуровський та проректор Львівського Політехнічного Інституту Станислав Воронов. Вони говорили про історію і стан своїх інститутів, про їх пляни й потреби. І ось д-р Зґуровський як одне з перших завдань інженерної науки поставив потребу поліпшення, доповнення та стандартизації технічної термінології. Він сказав, що Інститут мовознавства Академії Наук УССР, який яких вісім років тому започаткував працю над укладенням великого політехнічного словника, цю працю давно вже припинив через затримання відведених на це фондів і скорочення наукового персоналу. А й справді, нащо режимові було на це видавати гроші, як усі високі школи та промисловість і так швидким темпом переходили на „общепонятний". На цю пору над двомовними технічними словниками в Україні працюють одиниці при декотрих високих школах, але потрібна тут координація цих зусиль і нормалізація термінології. Київський Політехнічний Інститут, казав його проректор, добре поінформований про термінологічну працю інженерів на еміґрації і він запрошує підписаного до зв'язків з людьми, що працюють над словниками і термінологією в Україні. Гості із зустрічі взяли з собою словники, бюлетені та інші видання Центру. Це дає нам підстави вірити, що довголітня праця членів УТЦА не пропаде і не забудеться на чужині, а знайде признання і ужиток на батьківщині. Це правдоподібне, зокрема, тому що опрацьовуючи словники, наукові статті та термінологічні пропозиції члени УТЦА використовували як україномовні матеріяли (словники ЗД), так і чужомовні джерела, недоступні чи майже недоступні для термінологів та словникарів сучасної України.

Не зважаючи на п'ять років гласности й перебудови в Совєтському Союзі, українське режимне мовознавство ще не почало перебудовуватися. Зокрема в ньому ніхто не

(Закінчення на стор. 8-ій)

2-ий З'ЇЗД НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ

МИХАЙЛО ГОРИНЬ

ПРО ПРАЦЮ СЕКРЕТАРІЯТУ РУХУ

М. Горинь

На наших очах розпадається остання в світі імперія. Потужна хвиля національно-визвольних демократичних рухів охопила десятки поневолених народів. Під їхнім тиском імперський режим годує нас обіцянками про демократизацію. Але в імперії демократія неможлива; в колонії свобода особистості — абсурд. Нас не повинні заколисувати обіцянки, хоч їх список невпинно зростає відповідно до росту національно-визвольних рухів. Ще недавно говорили про федерацію, а сьогодні готові прийняти конфедерацію, тільки б зберегти єдність агонізуючої імперської стуктури. З досвіду знаємо: дайте тільки себе в руки взяти. Ми повинні пам'ятати, що маємо справу з найжорстокішою імперією 20 сторіччя, яка постійно винищувала еліту нації: наукову, релігійну, політичну, мистецьку. Імперські народи пережили такі потрясіння і репресії, що геноцид загрожував самому їхньому існуванню. А безперервне пограбування багатств поставило їх на грань напівголодного існування. Ця своєрідна контрибуція, яку сплачує народ імперському центру, перевищує розміри будь-якої, установленої завойовниками.

Окрім того, імперський режим залишив нам у спадок пошматоване тіло української нації, на протязі століть вбиваючи клин між окремими регіонами, нацьковуючи схід на захід. І сьогодні ми мусимо одночасно здійснювати три великі завдання: домогтися консолідації нації, розвалити імперію і побудувати українську самостійну державу.

Ця наша своєрідність диктувала нам розробку тактики. До тактичних завдань ми віднесли такі:

— Перше, консолідація української нації. Ми усвідомлюємо, що саме тепер вирішується наша доля. Ми доможемося єдності, чи розійдемося в різні боки, як це зробили серби та хорвати.

Консолідація національних меншин навколо української ідеї.

— Підготовка до участі у передвиборчій кампанії, участь у виборах, а згодом і в роботі Верховної Ради.

— Пропаганда наших ідей за кордоном.

— Захист прав наших громадян.

Всі ці проблеми розв'язувалися Секретаріятом. Я мусів би звернути вашу увагу на дуже прозаїчні речі і розповідати вам про те, що робив кожен відділ. Але значна частина делеґатів добре знайома з роботою Секретаріяту, знає його добрі та гірші сторони, знає сильні і слабі місця. Тому зверну вашу увагу тільки на деякі аспекти.

Я поставив найважливішим завданням питання консолідації української нації. Ми схиляємося до думки, що психологічний бар'єр між реґіонами України і далі поглиблюється через слабкість контактів їхнього населення. Необхідні міжреґіональні масові зустрічі людей з нагоди визначних подій нашої історії. Не просто зустрічі, а зустрічі-роздуми й переживання над нашою долею. Так виникла ідея української хвилі, свято Козацької Слави, масові заходи, в яких взяли участь сотні тисяч людей з усіх кінців України. Це повернуло їх обличчям до власної історії, яку протягом десятиріч обпльовувала офіційна пропаганда. Дуже швидко народ відкинув пропагандивне сміття, взяв у руки національні символи і поніс їх по всій Україні. Відділ, на плечі якого лягли оці великі масові заходи, називався у нас відділом масових заходів. Він провів 15 мітингів, маніфестацій. Особливо хочу відзначити мітинг, проведений спільно з організацією нацональних меншин „Дія", мітинг, присвячений захисту блокованої у свій час Литви. Ми дуже багато уваги приділяли міжнаціональним стосункам.

І я вам скажу, що наша національна політика на Україні увінчалася успіхом. І сьогодні ми можемо з гордістю сказати, що на Україні досі нема Інтерфронту, цієї п'ятої колони національно-визвольних рухів, яка так багато шкоди принесла балтійським народам.

Перебуваючи за кордоном, я завжди зустрічався з їхньою думкою: „А, Рух! Там, де є Рух, там нема міжнаціональних конфліктів". І, ви знаєте, нам не раз доводилося гасити полум'я міжнаціональних конфліктів, які прагнула розпалити партократія. Ми протягом року прийняли кілька звернень проти антисемітизму, за консолідацію нації, звернення до військових. І в результаті цієї пропагандивної роботи, думаю, нам вдалося попередити міжнаціональні непорозуміння.

Значну роботу Секретаріят Руху приділяв створенню інформаційної мережі. На першому засіданні Секретаріяту, у вересні минулого року ми створили інформаційний центр. Спочатку його очолила Марія Куземко, згодом — Віктор Лінчевський. Інформаційний центр почав випускати бюлетень „Вісник Руху", вийшло 6 номерів. Згодом — „Оглядач" — 16 номерів, газету „Експрес-новини" — 40 номерів, а також пресрелізи — 60 номерів, які з липня місяця виходили 5 разів на тиждень (...).

Ще одна дуже важлива проблема. Ми видаємо близько півсотні газет крайовими організаціями Руху. Хоч їх рівень не завжди високий, але переповнені вони цікавою інформацією. Нам негайно потрібно налагодити обмін газетами між крайовими організаціями Руху (...).

До Руху надійшли тисячі скарг з приводу порушень закону про вибори. Всі скарги направили до центрвиборкому, але успіху у розбиранні їх ми не мали. Після закінчення виборної кампанії цей осередок нашого Секретаріяту займався із депутатами, готував депутатам матеріяли під час підготовки відповідних законів.

Рух після свого виникнення був підданий пресованому натиску відвідувачів. Щодня Секретаріят приймав понад 50—60 відвідувачів. Люди йшли в Рух, аби розповісти про свої клопоти і з надією, що саме Рух зможе вирішити ті проблеми, які не вирішуються у партійних та державних кабінетах.

Секретаріят Руху організував юридичний відділ з трьох чоловік, і за той ко-

(Закінчення на стор. 5-ій)

Як уже інформовано, 2-ий З'їзд Народного Руху України відбувся в Києві в днях від 25-го до 28-го жовтня. У з'їзді взяла участь численна делеґація українців з діяспори. Український Народний Союз репрезентували його головний предсідник Уляна Дячук, яка й вітала делеґатів з'їзду, головний секретар Володимир Сохан, головний радний і директор Бюра УНС у Вашінґтоні Евген Іванців та головний редактор англомовного „Українського Тижневика і головна радна УНС Рома Гадзевич. На цій і наступних сторінках поміщуємо деякі матеріяли зі з'їзду, як також знімки, що їх світлила ред. Р. Гадзевич. — Ред.

Іван Драч

ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ Й ЗАВДАННЯ РУХУ

Із промови І. Драча, голови Руху

І. Драч виступає на пресовій конференції

Ця земля, наша мати, наша згорьована Вітчизна десь по дорозі століть загубила свою назву чи самоназву. Наш найбільший історик і перший президент УНР Михайло Грушевський так і поставив: „Історія України-Руси". Ми і досі його не чуємо. Не хочемо чути. Русь-Україна — найбільше пасувало б нам зватися. Ця назва багато проблем применшила б і в історіографії, і в політиці, і навіть в щойно пробуджуваному русинстві на Закарпатті, інспірованому, звичайно ж, московським шовінізмом. „Ти, брате, любиш Русь, Як хліб і кусень сала, Я ж гавкаю раз в раз, Аби вона не спала" (І. Франко)...

Народи зберегли свої кровні національні ознаки й особливості, не дали перемолоти себе в однорідну масу безповоротних рабів, в живих біолоґічних роботів — зомбі, в стадо моторошних знеосіблених колективістів — големів. Як цього сподівалися та й досі прагнуть зневіснілі інтернаціонал-імперіялісти.

Таким чином, будь-який об'єктивний історичний, політичний, економічний, соціяльний, культурологічний аналіз неминуче приведе нас до єдиного висновку: тільки повний суверенітет українського народу, цілковито незалежна українська держава відповідають сучасному розвиткові світової цивілізації. Будь-які інші форми історичного існування народу, нації, безальтернативно й безжально відсувають, відкидають українську спільноту на задвірки цивілізації, роблять її харчем, сировиною, ресурсом для подальшого розвитку інших державних народів. Такий виклик робить нам доля, перед вибором нині стоїмо. (...)

І от бачимо: чомусь проти незалежности, державного суверенітету України саме й повстають та об'єднуються сили, ще вчора, здавалося, протилежні, публіка різних калібрів і мастей.

Бачимо, як товпляться в двері кремлівських кабінетів учорашні ліберали й гуманісти, навіть досьогоднішні світочі культури, аби встигнути згуртуватися проти „сепаратизму й націоналізму". Ми щиро і співчутливо ставились і ставимося до російських патріотів, які в лихі недавні часи виборювали відродження своєї батьківщини, нас надихали також і їхня мужність і рішучість. Ми солідаризувалися з ними. Тому з сумом і жалем констатуємо, що патріотизм багатьох з них, як виявилося тепер, залишається й далі на такій компоненті, як ненависть до „інородців", як чванькувата і пихата зневага до визвольних змагань неросійських народів, а надто українського. Набутий за кілька сотень літ хапальний рефлекс потьмарює навіть найсвітліші голови наших північних сусідів, робить їх на диво короткозорими, а часом засліплює зовсім. Адже не існує жодної серйозної проблеми, яку б не могли у злагоді розв'язати майбутня вільна Україна і вільна Росія. Але — як вільні і незалежні одна від одної держави. Це вже контурно задекляровано у недавній спільній заяві українських і російських народних депутатів. Сподіваємося, що незалежна демократична Росія, все ж таки погодиться на існування незалежної від неї демократичної України.

Ми з свого боку, наприклад, згодні на цілковиту незалежність Росії від України. Ми ладні побачити й не випоминати великоросам, яким у писемність і культуру, навіть у саму появу на історичній арені, зробили вирішальний вклад саме українці; пробачити й не випоминати за їхню історичну забудькуватість і неповагу щодо нас: українці, як старші брати великоросів, вміють вибачати й прощати задерикуватість молодших. І всє-таки дивно й чудно читати, як не так давно вигнані за кордон російські інакодумці нині звідти, на шпальтах компартійних офіціозів криком кричать нам сюди: боронь-боже оно влювати ваше життя, а якщо й перебудовуєтесь, то прямуйте до сильної кремлівської руки, не вилазьте зі своїх злиднів і гноблення. Коли б же це були тільки зінов'єви чи ецічки, лимонови. Сам Олександр Солженіцин робить похід проти своїх побратимів з концтаборів.

Нам треба бути готовими до того, що саме проти визвольних змагань українського народу буде вчинений найшаленіший опір з боку імперського центру. Україна — була і залишається годувальницею імперії, одним з найбільших постачальників живої сили, гарматного м'яса і бойової техніки для „улюбленої" й голодної інституції панування — армії, невичерпним джерелом висококваліфікованих, талановитих, та на жаль, і слухняних робітників, інженерів, учених, офіцерів для забезпечення військово-промислового комплексу й збройних сил. Партійно-державні стратеги в Кремлі не розуміють, і всадовлюють в Україну найвідданіших їм намісників.

Політичне і просто людське прозріння стукає сьогодні в двері оселі кожного жителя України. Донецький шахтар, луганський хімік, придніпровський металург, київський, харківський, сумський машинобудівник, миколаївський і херсонський корабел, сумлінний та сумирний полтавський чи подільський хлібороб і тваринник, мешканець узбережжя умираючого Чорного моря і оберненого на отруйні болота Дніпра, не кажучи вже про тих, чиї поселення перетворені на атомний лепрозорій плямами — всі ми тут в Україні, вже не можемо нікуди сховатися, заплющити очі, затулити вуха і не чути, як стукає в кожні наші двері каліцтво, винародовлення, деґенерація, небуття. Існуюча держава, говорячи словами пролетарського гімну, дбає не про нас. І ця держава ніколи не дбатиме про нас. Вона — не наша. Скільки б не перебудовувався м'ясокомбінат, він залишиться м'ясокомбінатом. (...)

Ми, українці, заплатили Богові і Людству цю неймовірну ціну за своє існування, і маємо право не приносити більше кривавих жертв на вівтар власної незалежности, ми її оплатили стократ. (...)

Земля нашого краю стогне й вгинається від танків та іншої військової техніки, а до зубів озброєних гарнізонів і польових дивізій більше, ніж у роки німецько-фашистської окупації. Жодна держава — член ООН, крім України, не утримує на своїй території стільки баз, якими вона не користується, та ще й про їхнє розміщення не має ніякої угоди з іншою державою. Зараз биті в закордонних авантюрах совєтські генерали зі всіх трибун лякають співвітчизників старопруським прислів'ям, що народ, який не хоче годувати свою армію, годуватиме чужу. Ми з ними згодні, і тому мусимо мати в Україні власну армію. (...)

Найвищі врожаї ланів, городів і садів, найбільші стада худоби не лише не поліпшують, а й послідовно погіршують харчування трудящих України, бо зникають безслідно в імперських коморах, фондах, ресурсах, резервах. Все відібрати до зернини, до кістки, щоб потім видавати робітникам і селянам жалюгідну пайку за розсудом начальства — ось той найефективніший, справді диявольський, відшліфований у концтаборах, засіб тримати трудовий люд у покорі повсякчас, невідступно, винайдений більшовиками і успішно практикований ними досі. (...)

Саме у небажанні відмовитися від методів цілковитої конфіскації, грабунку всіх родів праці виробників міста й села з подальшим розподілом засобів до існування — в цьому й полягає таємниця провалу перебудови. (...)

Все це сфокусувалося нарешті в герметичних, незрозумілих для трудящих програмах Абалкіна чи Шаталіна, чи їхньому гібриді. Так і задумувалось, щоб ніхто нічого не втямив, не розгледів: влада знову хоче вийти із свого злісного банкрутства, покрити марнотратство, злочинне розтринькування суспільних багатств за рахунок народу, примусити його т.зв. економічними методами, тобто тією ж загрозою голоду і злиднів, витягати з історичного багна панівну олігархію разом з її сіямським близнюком — підпільними злодіями і кримінальною мафією.

Непримиренні філіпіки генсека-президента і його герольдів проти республіканських Декляраций про суверенітет, надсадні псевдонаукові обґрунтування „єдиного економічного простору", — це лише незграбне маскування кількасотлітньої „единой и неделимой". (...)

Ми не вважаємо, що українець, який розмовляє по-російськи, автоматично втрачає національність, якщо навіть змінив запис у „5-ій графі". Тим більше не може він стати ворогом рідного народу. Нам болить, що століття кровавої і безкровної русифікації України силоміць примусили багатьох наших співвітчизників зробити жорстокий вибір між виживанням, самим існуванням, своїми злиднями і меншвартістю — з одного боку, і між материнською мовою — з другого. Вибір не на користь мови. Ми шануємо героїв у обстоюванні життя націй, але було б антигуманно і несправедливо дорікати всім, хто не став героєм. А ще більше — межуватися чи об'єднуватися всередині нації лише за однією ознакою — мовною. Рух цього не робить і не буде робити.

Москва, Кремль, як вогню боїться антиімперіялістичної злагоди і єдности багатонаціонального населення в кожній республіці. І ті, хто потрапляє на її гачок, чи вони є українцями, чи росіянами, чи ґаґаузами, чи болгарами, чи поляками — не відають, що чинять. Імперія пересварить їх з корінним населенням на довгі роки, увічнить цю ворожнечу в наступних поколіннях. Імперія впаде, а дітям і внукам нашим жити. (...)

Наша політична стратегія не передбачає маячних, божевільних спроб більшовицької політичної гібридизації, яка експериментує, аби вивести небувалі державні структури й засоби організації суспільства, а для цього використовує канібалістичні прийоми ідейно-психологічної, економічної, соціяльної інженерії для виведення „нової людини" на свій копил. Ми обстоюємо запровадження в українській державі випробуваних сучасною цивілізацією інституцій, структур, процедур, які надійно гарантують права людини, вільну працю кожного і всіх.

Звідси логічно і неминуче випливає і тактика нашої політичної боротьби. Це — використання всіх визнаних міжнародним правом, угодами Організації Об'єднаних Націй, Гельсінкськими угодами, засобів і методів ненасильницького, але рішучого обстоювання народом своїх невід'ємних прав. В арсеналі наших мирних засобів боротьби — золота скарбниця національно-визвольних рухів, зокрема різні форми громадської непокори.

Все це має збагатити набутки нашої власної, українсько-національної визвольної боротьби, а особливо — допомогти уникнути минулих прорахунків. Ми будемо працювати також у всіх представницьких органах — від парляменту України до сільради, щоб не допустити їхнього повернення до статусу відділів відповідних парткомів КПСС, до так званих „партійних форумів". Відчайдушні зусилля більшовизувати, тобто ще раз умертвити Ради, не повинні увінчатися успіхом.

Справді, настав час інтелекту й мужности України. Згуртування сил освіченої, передової робітничої кляси, науково-технічної інтеліґенції, спеціялістів сільського господарства, культури, освіти, медицини, засобів масової інформації, в кожному місті, районі, області, в Києві, значно підвищить ефективність нашої допомоги українському народові здобути суверенітет і поліпшити своє існування.

Нам не слід боятися нічого. Ні залякування громадянською війною. Ні вже відчутних кроків до з'яви звичних, хоч і персонально інших партійно-державних вождів з їх диктаторськими зазіханнямки. Ні парляментського крутійства і крючкотворства, ні повернення їх до своєї кривавої антирадянщини 1918 і подальших років, до свого інстинкту розглядати будь-яких опонентів через мушку прицілу або заґратовані вікна. Не слід нам також ремствувати ні на повільне зростання національної та соціяльної свідомости тих чи інших прошарків українського суспільства. (...)

За єдність, знання, організованість, витримку і безстрашність у боротьбі за народну владу!

За життя, добробут і культуру народу!

За багату, незалежну, демократичну Україну!

Слава Рух-ові, як структурі, яка вічно оновлюється!

Слава Україні!

ЗВІТ МАНДАТНОЇ КОМІСІЇ

На даний час в Народному Русі України нараховується 632,828 членів, тоді як на Перший З'їзд делеґати прибули від 280.000 членів Руху. Прихильників Руху в Україні нараховується більше п'яти мільйонів.

На 2-ий З'їзд обрано від крайових організацій 2,294 делеґати. Прибуло 2,125. Серед них 445 делеґатів 1-го З'їзду, що становить 21% від присутніх нині.

На З'їзді зареєстровано представництво від 12 національностей, а саме: українці 1,868 — 94,82%, росіяни 75 — 3,81%, жиди 6 — 0,30%, поляки 4, угорці 3, білоруси 3, греки 2, румуни 2, вірмени 2, татари 1, китайці 1, грузини 1.

Освіта делеґатів: неповна середня 29 – 1.48%, середня 261 — 13.36 %, середня спеціяльна 355 — 18.18%, незакінчена вища 82 — 4.20%, вища 1,138 — 58.27%, всього з вченими ступенями 135 — 6.91%, кандидати наук 111 — 5.68%, доктори наук 23 — 1.18%, члени-кореспонденти АН України 1 — 0.05%.

За місцем проживання: всього у містах 1,485 — 77.81%, оббласні центри 822 — 43,13%, інші міста 663 — 34.78%, села 421 — 22,08%.

Значна частина делеґатів — це депутати різних рівнів: України — 18, СССР — 5, обласних рад — 117, міських — 215, районних — 108, сільських — 12.

Делеґати 2-го З'їзду Руху є членами більше ніж 44 громадських та політичних організацій. Їх представництво виглядає так: Рух 1,882 — 98.02%, УРП 243 — 12.66%, ТУМ ім. Шевченка 187 — 9.36%, ДПУ 118 — 6.15%, „Меморіял" 94 — 4.90%, „Зелений Світ" 35 — 1.82%, КПСС 25 — 1.30%, СНУМ 20 — 1.04%, УСС 19 — 1.00%, „Спадщина" 14 — 0.73%, Партія Демократичної Згоди 13 — 0.68%, Українська Християнсько-Демократична Партія 9 — 0.47%, Союз Українок 9 — 0.47%, Селянсько-Демократична Партія 8 — 0.42%, Спілка Виборців 7 — 0.36%, СДПУ 5 — 0.26%, Товариство Репресованих 4 — 0.21%, ВЛКСМ - МДС 4 — 0.21%, Страйкком 4 — 0.21%, Державна Самостійність України 4 — 0.21%, Демократичний Бльок України 3 — 0.16%, „Просвіта" 3 — 0.16%, ОУН 2 — 0.10%, „Відродження" 2 — 0.10%, Асоціяція Демократичних Рад України 2 — 0.10%, Пласт 2 — 0.10%, Українська Спілка Демократичної Молоді 2 — 0.10%, ВТР 1 — 0.05%, УАЗІС 1 — 0.05%, УНДП 1 — 0.05%, Товариство Лева 1 — 0.05%, Соціял-Демократична Група „Апрель" 1 — 0.05%, УНП 1 — 0.05%, Т-во ім. Митрака 1 — 0.05%, Культурне Т-во Закарпатських Угорців 1 — 0.05%, Демократичний Рух 1 — 0.05%, Козацький Курінь 1 — 0.05%, НТШ 1 — 0.05%, Т-во Визволення України 1 — 0.05%, СПВУ 1 — 0.05%, НПУ 1 — 0.05%, Т-во „Заповіт" 1 — 0.05%, Українська Міжпартійна Асамблея 1 — 0.05%, Комітет Солдатських Матерей України 2 — 0.10%, Т-во „Лемківщина" 1 — 0.05%, Карпатська Січ 1 — 0.05%, Демократична Ассоціяція Вчителів 1 — 0.05%.

На 2-му З'їзді Народного Руху були представники посольства ЗСА в Москві, посольства Канади в Москві, розташованих у Києві консулятів Болгарії, Німеччини, Польщі, Румунії, Угорщини, Франції, Чехо-Словаччини, представник Лівії у Києві.

У 2-му З'їзді Руху взяли участь гості української діяспори зі ЗСА, Канади, Арґентини, Великобританії, Франції, Бельгії, Німеччини, Польщі, Чехо-Словаччини, Румунії, Югославії, Австралії.

В межах імперії гості з: Литви, Естонії, Латвії, Білорусії, Молдавії, РСФСР.

На з'їзді були присутні представники таких політичних партій і громадських організацій: профспілки АФЛ-СІО (ЗСА), профспілки „Солідарність" (Польща), Спілки демократичних сил Болгарії, Громадянського форуму Чехо-Словаччини, Альянсу вільних демократів Угорщини, Всесвітнього жидівського аґентства та Т-ва жидівсько-української дружби, литовського Савдіюсу, Латвійського народного фронту, Білоруського НФ, Вірменського визвольного руху, Узбекського „Бірлика", Народного фронту Татарстану, Кримсько-татарського руху, Російського демократичного союзу, „Славянской партии" (Москва), Товариство литовської культури, „Ростохез" — народний рух Таджикістану.

ПРИВІТ УЛЯНИ ДЯЧУК

Дня 27-го жовтня 1990 р.

Шановні Делеґати!
Дорогі Браття і Сестри!

Це для мене велика честь і повна хвильовань радість привітати Вас в імені Українського Народного Союзу, який об'єднує у своїх рядах членства 70,000 українців на території З'єднаних Стейтів Америки та Канади.

Разом зі мною прибули в столицю України, Київ, та перебувають тут у залі З'їзду Руху головний секретар Українського Народного Союзу Володимир Сохан, головний радний та директор бюра УНСоюзу у Вашінґтоні Евген Іванців і головна радна та головний редактор англомовного „Українського Тижневика" Рома Гадзевич.

Український Народний Союз — це братська забезпеченева та громадська українська патріотична організація, яка веде успішну діяльність вже повних 96 років.

Український Народний Союз є видавцем щоденника „Свобода", найстаршого українського щоденника у світі та англомовного тижневика „The Ukrainian Weekly", який ширить правду про Україну вже 57 років.

УНСоюз також сам видавав та фінансував численні публікації про Україну в українській та англійській мовах, в тому зокрема англомовну історію України проф. Михайла Грушевського, двотомну англомовну Енциклопедію Українознавства та науково-історичний твір про голод в Україні в тридцятих роках проф. Роберта Конквеста, останньо книгу про чорнобильську трагедію д-ра Дейвида Марплса.

Я також очолюю з рамени Українського Народного Союзу ще крайову організацію, яка об'єднує цілий ряд демократичних організацій, а це є Українська Американська Координаційна Рада. Крім мене на цих Других Зборах Руху є ще заступник голови УАКРади та голова Українського Братського Союзу Іван Олексин, член Управи касир Роман Данилюк та члени Президії Ігор Ґвдяк і Михайло Пап.

Дорогі Браття і Сестри, Шановні Делеґати!

Просимо прийняти від Українського Народного Союзу і від Української Американської Координаційної Ради наші сердечні побажання провести з успіхом цей Ваш з'їзд та вже скоро осягнути довгождану мрію українського народу стати господарем на своїй землі у вільній демократичній незалежній українській державі!

Щасти Вам Боже, щоб Вам, Дорогі Браття і Сестри, усміхнулась доля, бо в своїй хаті своя правда, і сила, і воля.

Євген Сверстюк

РОЛЯ ЦЕРКВИ У ВІДРОДЖЕННІ

Наш корабель навмання пливе за течіями незвіданими. Команда його звична боротись проти вітру, але незвична стратегічно думати, куди плисти. Мусимо мати багато духу й моральної сили.

За рік страшенно помінялись прапори, декорації й гасла. Це дуже радує й викликає евфорію. Але це й дуже насторожує, бо живемо в країні, де споконвічно все обмежувалось зміною декорацій і заміною гасел, де перманентно бушує холодна пожежа евфорії. Навіть при великому внутрішньому опорі нас несе в цьому напрямку. Тому серед гомону голосів самохвальства і самопідбадьорювання народ шукає голосу самооцінки.

Питання „проти кого ти" — вже не звучить.

Питання „за що і за кого ти" — вже райдужно ясне.

А от питання „хто ти й ким повинен стати" — це саме питання на часі.

В бурхливий потік часу потягнулися всі — пробуджені й напівсонні, опозиціонери й вчорашні партійці, піднаглядні й їхні шпики...

Найактивніші беруть в руку нині модний прапор і звичним голосом гукають: „Вперед проти..." Надходить пора демагогів.

Стривожена совість в сум'ятті, бо навіть не те важливо, ким ти позавчора був, а хто є хто! Стає страшно за активність людини, вихованої у безпринципному послуху і в цілковитій безвідповідальності за наслідки своїх дій. „Гомо советікус" пре гуртом, прагне бути зверху, більше споживати й більше урвати.

Від кого нині урвати, люди добрі? Наш корабель має шанс вціліти лише тоді, коли будемо вкладати в нього найкраще, що маємо. Адже на ньому виявлений і ще невиявлений визріває посів насильства й ненависти. І хочеться заволати за Грабовським: „Де ви, мислі благородної й братерства сячі?"

Де ви серед розбурханого й каламутного моря егоїзму, розбрату, ворожнечі — вже не проти партапарату (всі проти), а один проти одного — навіть в межах спільних громад.

Нам нині бракує справжніх лідерів, справжніх священиків, справжніх поетів і вчителів — всім вистачить місця! Але який критерій справжньости? Найзагальніший: справжні єднаються навколо високих безкорисних принципів і ставлять честь і обов'язок над усе.

Нині багатьом здається, що вони патріоти. Багатьом здається, що вони віруючі. Багатьом здається, що вони демократи.

Але мірою людини є її Бог. Те, що вона робить, що воліє і що вона сіє щоденно. Коли Соломон захотів дізнатись, котра справжня мати дитини, він запропонував **розрубати** дитину навпіл і тоді одна зойкнула: „Я віддаю їй".

Хто віддає своє найдорожче, той справжній.

Відродження українських Церков. Від самого початку це проблема важка й конфліктна, бо й українська автокефальна православна, й українська католицька не мають нічого а РПЦ нікому не збирається нічого повертати. Отже, кожна матиме те, що сама забере — зусиллями вірних.

Тут важко було духовенству залишатись на рівні високої проповіді. Почалась боротьба за парафії. Почалось шукання аргументів — не так за себе, як проти іншого. Почались безпардонні взаємні звинувачення, дилетантські екскурси в історію...

Чи повинні ми тут ставити за приклад толерантність між конфесіями на Заході?

Повинні, щоб бідні, забиті пропагандою наші люди знали, що на полі християнської релігії нема місця для ворожнечі, бо нема тяжчої зневаги Бога нашого, як ворогування іменем Його. (...).

Помилки, які мусимо визнати. Великою помилкою нашого духовенства було повернення до середньовічних суперечок.

Перше: То загальновідома істина, що колись вся Україна, зокрема, Волинь і Галичина, були православними. Чи значить це, що нам всім знову треба повернутись до православ'я?

Друге: То правда, що довоєнна Галичина була греко-католицькою. Чи значить це, що маємо переступити назад через півстоліття і знову зробити всю Галичину греко - католицькою?

Ні, це неможливо і це не потрібно. Після мук і терпінь ми вистраждали істину християнства у великій і малій „зонах" — ідеал єдности й братерства. Нам треба нині піднятись до того ідеалу й з тієї висоти ми знову перестанемо виділяти конфесійні відмінності.

То правда, що всі наші великі ідеалісти прагнули злуки українських Церков, але маємо в спадщину ту трагічну сторінку, що тільки в ніч перед падінням Константинополя 1453 року в храмі св. Софії спільно правили службу Божу грецький єпископ і латинський кардинал... Маємо те, що маємо: серед широко розлитого моря протестантизму дві дуже близькі українські християнські конфесії і нині мудрість в тому, щоб вони були взаємно доброзичливими і йшли дорогою вихідною, а там неодмінно на вершині піде на зближення. (...).

Фактично позитивні християнські емоції поступились місцем емоціям негативним — антихристиянським. А на тому рівні точиться безпросвітна війна всіх проти всіх — на зразок клясової війни — всіма методами.

Учителя знехтували. Бо де це чувано, щоб митрополит Липківський картав греко-католиків, щоб митрополит Шептицький звинувачував Церкву українську, автокефальну православну?

Посилаючись на історичні колишні суперечки, назовіть мені серед нинішніх войовників хоч одного, готового йти на смерть за свою істину, за догмати?!

Сьогодні ми дуже надіємось на високе нагадування нашого Святішого Патріярха Мстислава, на досвід і мудрість духовного провідника й патріота. І віримо, що дороги назад, в минуле — це не дороги. Не може ж бути, щоб у кінці страшного XX віку християнський світ не об'єднувався навколо своєї Євангелії, а сперечався навколо різнотлумачень. (...)

Моральна позиція Руху хистка

Події розвиваються швидше, ніж ми встигаємо усвідомлювати. Подекуди учасники Руху вже стали біля керма — правити некерованою машиною. Замінено назви вулиць, пам'ятники — що далі? Наступати чи не наступати? Питання споріднене з Гамлетівським „бути чи не бути?" Якщо будемо наступати — будемо, якщо ні — будемо тільки здаватись, що ми є. Але мусимо наступати... на себе.

Нині не позаздриш тим депутатам, що прийшли на зміну вчорашній владі бюрократів і сіли на магічні стільці. Чи можемо нині похвалитись, що Рух дав морально інший тип людини? Звідки? Але ми повинні почати рух за вироблення іншого типу людських взаємин. (...)

В релігійній роботі Рух на Сході слабкий, на Заході — однобічний. Він не піднявся до християнської й національної висоти, щоб стати над конфесіями й щоб мати авторитет і серед католиків. і серед православних. (...)

В Києві православні й католики з Галичини — це наші завжди бажані брати, які допомагають нам творити свято. Дома — це важко хворий поділений організм.

Місія Рух-у — бути моральним і правовим арбітром. Для того треба, щоб Рух усюди спирався на мудру людину, а не на вчорашнього активіста й атеїста, який схопився зараз за патріотичний прапор. (...)

Церква є великою силою, мабуть, єдиною, що може з'єднати народ. Але тій Церкві потрібна глибока віра й мудрість.

Митрополит Шептицький завжди давав православним свої храми для богослуження, і він, напевне, не допустив би ворогування на порозі Храму Божого, не допустив би безпардонної боротьби за повернення „всього церковного майна", та „рішучих" методів, що травмують душу й осквернюють святиню.

Не допустив би не так висотою авторитету, як глибиною віри, бо Церква є великою силою й саме вона має повернути народні моральні аксіоми й ті християнські цінності, що будують святиню.

Мусимо виграти битву з собою, піднятись морально й повернутись лицем до Бога, щоб стати на рівні своєї молитви.

В житті перемагає морально сильніший, хто має за душею Абсолюти.

То ж будемо досконалими! Декорації й навіть влада змінюються, а на часі залишаються постійно діючі.

Вячеслав Чорновіл

„РУХ НА РОЗДОРІЖЖІ"

В. Чорновіл

Шановні делеґати й гості З'їзду, пані і панове!

Мені здається, що, скільки це З'їзд Руху, всі наші думки й нашу роботу треба було сконцентрувати навколо питання, що таке Рух, куди він прийшов і що його чекає.

Перш за все, я мушу констатувати, що при всьому критичному ставленні багатьох до Руху, до слабини у певних областях, Рух — це велике явище, Рух став історичним явищем, Рух відбувся. Може, він відбувся не в такій формі, як зачинався спочатку, ще в Львові, коли ми пробували створити Демократичний фронт сприяння перебудові і зразу ж радикальними гаслами. Він зачинався в письменницько — публіцистичному сенсі. І нам спільними зусиллями доводилося стягувати його на реальний ґрунт, позбавляючись соціялістично-комуністичної фразеології і голубих мрій про загальну єдність і про загальну співпрацю.

Але, все таки, Рух велику справу зробив і от зараз зупинився на роздоріжжі: що робити далі? Постає політичний плюралізм, виникають політичні партії. Якщо Рух стане в одному ряду з партіями, він загине, програє, виродиться в культурницько-пропаґандистську організацію, що організовуватиме масові стрічі, а партії його підімнуть і переможуть. Отже, справді, Рухові, треба зберегти себе і далі відігравати ту ролю, яку він грав дотепер. Треба стати координаційним центром, який буде об'єднувати політичні партії і різні групи, які існують в Україні. Може, він замінить собою, чи не замінить, а наповнить силою ту, уже існуючу організацію, яка називається Міжпартійною Асамблеєю, але покищо об'єднує незначні групи і ще не має визначального впливу в житті України.

Сама ідея дуже добра.

Це я говорив досі як член Великої Ради Руху. Тепер я хочу сказати як голова Львівської обласної Ради того реґіону, який зробив уже немало демократичних перетворень і, я думаю, буде продовжувати робити їх далі. Хоч партократи, коли ми прийшли там до влади, давали нам життя 100 днів. Слава Богу, живемо довше й, думаю, будемо жити далі. Як ви знаєте, саме Львівщина започаткувала багато, я гадаю, прекрасних починань. У нас вперше було відсунуто комуністичну партію від влади, рішуче відсунуто, заборонено їй втручатися в господарські, адміністративні, кадрові справи. У нас вперше була узаконена національна символіка поруч із покищо існуючою, так званою державною символікою. Ми перші в тому, що Радянська влада почала не відбирати, а давати землю людям. Ми першими розробили програму ринкової економіки Львівщини, розробили раніше, ніж це спромігся зробити уряд Масола. Ми вперше розробили програму перетворень у сільському господарстві і приватизації землі. І ось виникає питання: Рух і демократична влада. Це питання зачепив трохи Михайло Горинь. Правильно зачепив. Після виборів утворився якийсь вакуум. Рух виявився не готовим до підтримки тієї влади, яку він сам виробив. Нас поставили до влади і нас залишили напризволяще. Десь місяців півтора — два тому ми нарешті скликали представників демократичних організацій, в тому числі і Руху, і сказали: або ви з нами, або ви проти нас.

Тут уже говорилося про тенденцію деяких сил у Русі почати певну боротьбу проти демократичної влади, тому, що Рух має бути завжди в опозиції. Ніби ми всі разом, вся Галичина не є в опозиції до партократичного ладу, до Москви і до того Києва, який ми ще сьогодні маємо. (...)

Ще одне питання. Хтось, здається Ігор Рафаїлович, сказав, що Рух має стати ляборaторією майбутньої політичної й державотворчої системи. Щодо політичної, я не заперечую, щодо державотворчої, у мене є поважні сумніви. Рух, все таки, це громадсько-політична структура. У нас створена інша структура, яка є ляборaторією державотворчої системи. Про цю структуру вчора говорив Сергій Конєв. Я її називаю ще раз — Асоціяція демократичних Рад і демократичних бльоків у Радах. Я прошу не недооцінювати цю структуру. Це майбутнє державної влади незалежної України. Адже ця структура об'єднує і ті реґіони, де ми повністю при владі, і оті вже організовані демократичні бльоки у тих областях, чи містах, чи районах, де при владі консервативні партократичні сили. І сюди, зрештою, по ідеї, входить і Народна Рада нашого парляменту. Я вважаю, що саме ця структура, а не якісь надумані там конґреси, потрібна. А у випадку кризисного становища може взяти владу у свої руки на цілій Україні. Я вважаю, що саме через структуру, через цю Асоціяцію можна було б найкраще здійснювати зв'язок із нашою діяспорою.

Я зараз побував за кордоном, у Канаді, і побачив, що з їхньою допомогою дуже багато різних неув'язок і різних нечіткостей. Я думаю, що саме там, де ми маємо реальну можливість її втілити, саме ті органи повинні взятися за реалізацію цієї допомоги. До речі, ми у Львові зараз створюємо центр міжнародного зв'язку демократичних Рад і бльоків.

Ще одне питання: Рух і Народна Рада. Абсолютна більшість депутатів, які сьогодні зголосилися до Народної Ради, прийшли в парлямент завдяки підтримці Дем-бльоку, в першу чергу, Руху.

Які гасла, на мою думку, сьогодні назріли для постановки Народною Радою в парляменті, які міг би підтримати і понести в маси Рух? Поперше (хто звернув увагу), позавчора Кравчук раптом, несподівано, зачитав заяву групи депутатів — Причкіна та інших — далеко не демократичних депутатів, про необхідність президентської форми правління. У нас виривають ініціятиву з рук. Вони хочуть свого президенства, такого президенства, як став президентом Ґорбачов. Тобто, через консервативну Верховну Раду зробити президентом Кравчука чи іншого — якогонебудь представника їхньої партії і тієї всієї партократії. Непотрібне нам таке президентство! Але сама форма президентства нам зараз потрібна, тому що Верховна Рада зайшла у глухий кут. Питання про її розпуск за один день не вирішується. Потрібно вирішувати якісь питання, консультуючись з народом. Отже, ми повинні відібрати цю ідею і поставити зараз перед всім українським народом питання про всенародного вибраного президента, який буде якоюсь мірою альтернативою до консервативної Верховної Ради. Це питання, по-моєму, дуже важливе.

Ідея розпуску парляменту — це не знімається. Просто, можливо, не стає аж такою дуже актуальною. Я думаю, що парлямент сьогоднішній не відбиває розстановки політичних сил в республіці і заслуговує на те, щоб його розігнали. Якщо при цьому когось із нас, із демократів, не оберуть — нічого, оберуть більшість все одно демократів.

Інша ідея. Висувається ідея виборів на багатопартійній основі. Ви знаєте, якщо мається на увазі те, що у нас має багато партій і вони братимуть участь у виборах, то я — за таку ідею. Якщо йдеться про партійні списки на виборах, то я буду категорично проти такої ідеї. Тобто, це не найкраще набуття західної демократії: оці ліміти і партійні квоти. Я думаю, що слово партія у нас не найкращі викликає асоціяції. Партія — це неминуче зло, в тому числі і демократичні партії. Вони потрібні, але ми повинні розуміти, що у послідовно демократичному суспільстві, до якого колись прийде незалежна самостійна Українська держава, партії будуть типу американських партій, тобто будуть партійні плятформи, не буде ні членства, ні авторитарности, ні чогось іншого, зв'язаного із комунізмом, із комуністичною большевицькою партією, тому що сьогодні новоорганізовані наші партії дуже багато на собі несуть відблисків большевизму.

Але, як кажуть, це неминуче зло. Тому треба діяти на партійній основі, а не за якимись там партійними квотами. Там мають бути й незалежні, й представники демократичних організацій і т. д.

Далі. Паралельно з ідеєю розпуску парляменту варто пропаґувати нашому Руху і всім громадським організаціям ідею професійного парляменту. Вона, можливо, легша для втілення, ніж розпуск парляменту. Якщо сьогодні чітко прийняти цю ідею та примусити Верховну Раду її прийняти, то тоді багато партократів змушені будуть вибирати: чи бути князями в своїх вотчинах, як зараз є всі ці голови обласних Рад, вони ж і секретарі обкомів, чи служити в парляменті рядовим парляментарієм. Я думаю, що багатьох із них тоді позбудемось. До речі, Асоціяція демократичних Рад, про яку я кажу, і висунула таку рекомендацію, чи таку вимогу, правда, деякі демократичні Ради на місцях неправильно їх зрозуміли і повідправляли у відставку своїх депутатів Верховної Ради, позбавивши їх постів. Я думаю, що такі речі робити не треба. Це передчасні були кроки. Запоріжжя Причкіна не відправляє у відставку із заступника голови обласної Ради, а ми в деяких областях уже такі нерозумні речі зробили.

Ще одне. Тут Михайло Горинь висунув тезу про те, що в нас відсутній інтерфронт. І це наша заслуга. Я цю тезу теж повторював дотепер. Зараз я її перестану повторювати. У нас є елементи інтерфронту. Не треба тішити себе ілюзіями. Те, що відбувається сьогодні в Криму, якщо це ще і не інтерфронт, то це спільний фронт і обласної Ради Кримської, і кримської партійної організації, і певних громадських організацій, ви знаєте, з якою метою — придушити кримсько-татарський рух і відторгнути Крим від України. Що це, як не інтерфронт? Або те, що зараз зачинається на півдні України, з тою ідеєю Новоросії і т. д. Знову таки йде ініціятива від компартії, але певні групи її підтримують і це теж уже елементи інтерфронту. Нам потрібно бути дуже пильними. Я зараз висуну ще свою ідею, яка виявилась не надто популярною серед демократичних сил, але я її все таки повторю. Я думаю, що в майбутньому ми прийдемо до ідеї федеративного устрою України. Ця ідея не буде працювати на розвал України, бо йдеться не про федерацію національну, тому що на Волині й на Поділлі живуть українці, і в Таврії живуть українці, і в Донбасі живуть українці. Бо виявиться заміна отого московського остогидлого нам централізму київським централізмом. Це буде широке самоврядування і деякі проблеми, в тому числі і мовнокультурні, буде легше вирішити в межах землі федеративної, і багато питань буде знято, і це служитиме, як показує досвід і ЗСА, і ФРН, тільки зміцненню української держави і її широкому розмаїттю. Хоч ця ідея не популярна, але я буду її повторювати. Я думаю, що вона дасть свої реальні колись результати.

І нарешті останнє. Нарешті, про те, що нам не треба розганяти парлямент, бо нас розженуть танками. Це Володимир Яворівський сказав. Як кажуть, вовка боятись — в ліс не ходити. Нас у Західній Україні вже багато разів лякали танками. Коли ми рішуче усунули Компартію від влади, нам відлічили 100 днів. Коли у нас почався демонтаж пам'ятників Леніну, як пам'ятників тоталітаризму, лунали заклики ввести у нас військове становище. Не посміли.

Тут був пристрасний виступ представників організації матерів про ту страшну ситуацію, яка є сьогодні в армії. Ви знаєте, що на Львівщині почався рух і за створення національної армії, і за те, щоб наші діти служили в Україні. Більше того, Львівська Обласна Рада ще влітку прийняла рішення не вважати їх дезертирами і всіляко захищати їх. Після цього до нас почали втікати із інших республік. Не тільки ті, які були призвані у Львівській області, але й ті, що були празвані в Донбасі, на Полтавщині, і навіть, чомусь, на Уралі, і ми, навіть, добились того, що вони залишаються таки служити на Україні, що вони служать покищо у Львівській області, але потім їх розподіляють по всій Україні. Можна добитися. І ніяке військове становище нам не страшне. Але, уявіть собі, що реакційні сили наважаться на це і введуть військове становище, чи зроблять спроби якогось контрреволюційного перевороту. Що ми повинні всі цьому протиставити? Я думаю, це завдання Руху в першу чергу. Все це, що ми робимо, конструктивне — це добре. Але треба готувати народ до останнього рішучого удару. Колись буде справді зроблена така спроба контрреволюції — перекреслити всі наші теперішні надбання. Загальний політичний страйк із масовим застосуванням інших актів громадської непокори, перекрити всі життєві артерії, які тільки існують, вони паралізують повністю країну, і вони примусять реакцію відступити. І я думаю, що такий день, якщо колись настане, то це буде останнім днем для реакції.

Дмитро Павличко

„ПРАЦЯ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ"

Не треба володіти особливою проникливістю, щоб збагнути — від ставлення росіян до незалежної української держави, яка почала формуватися в тяжкій боротьбі не з демократичною Росією Єльцина, а з національно безлиним та експлуататорським центром СССР Ґорбачова, значною мірою залежитиме доля України й доля тим же центром поневоленого російського народу. І коли я вже згадав про Ґорбачова, то скажу, що оновлена ним партія гарячково шукає правових основ для збереження того комуністичного центру, який обертає й росіян, й українців, і всі інші нації в рабів фальшивої, корисної тільки для союзних чиновників та партапаратників єдности. Саме тому ця партія проголошує в політичному звіті свого Центрального Комітету XXVIII з'їздові партії пріоритетність прав людини над будь-якими інтересами національної суверенности та автономії. Спочатку з людини роблять споживача ковбаси та покірний автомат для виконання тих чи інших трудових функцій, виймають з неї національну душу, а потім виставляють права такої бездушної одиниці понад право на суверенне державне життя...

Солженіцин у трактаті „Як нам влаштувати Росію" звертається до своїх. „Нема в нас сили на імперію — волає він — і не треба і хай вона впаде з наших плечей, вона розчавлює нас і висмокує і нашу загибель". Ці слова могли б стати ядром нової справді спасенної для росіян свідомости, якби не те, що їхній автор сам підпадає під прес імперського мислення, як лише мова заходить про Україну та Білорусію. Українські та білоруські землі він вважає російськими на тій підставі, що московську державу створив народ Київської Руси. Це нісенітниця. Якщо йти за мудруванням Солженіцина, то скажімо, американці повинні претендувати на Великобританію, як на власну територію, адже ЗСА були створені народом Англії. Розвиваючи історичну концепцію Солженіцина прийдемо до сміхотворного висновку, що козацькі визвольні війни, що їх провадили проти Московщини Сагайдачкий, Виговський, Дорошенко Мазепа, зрештою, війна большевицької Росії проти Української Народної Республіки — це внутрішні заколоти, боротьба в середині однієї нації.

Та диво не в тому, що вихований на дореволюційних, великоцарських традиціях, палкий ненависник комуністичного режиму відкидає право українського народу на самостійну державу, а в тому, що його погляди збігаються з поглядами рятівників того ж таки режиму, нинішніх лідерів КПСС, які намагаються зберігти імперію, і використовують для цього все менше своїх дискредитованих гасел про рівність і братерство націй, а все більше відверто антигуманних лозунґів з арсеналу найреакційнішого шовінізму, не цураючись авторитету свого вчорашнього лютого ворога Солженіцина.

Але є також й інші росіяни. Вони безоглядно підтримують мирну боротьбу українського народу за свою державність. Вони розуміють що, душачись в обіймах „старшого брата", україна душитиме і його. Але будучи сіямськими близнюками з народження, маючи природну можливість жити як нормальні нації, Україна й Росія будуть каліками доти, допоки не розірвуть спільні пути, накинуті на них імперією. (...).

Солженіцин прагне будь-що довести, що „спокуса повного всеукраїнського сепаратизму" з'явилася в Галичині при підтримці Відня, але він забуває, що в новій історії найбільшим українським сепаратистом і державником був декабристами та російськими демократами в Петербурзі вихований Тарас Шевченко: „А на москалів не вважайте — писав наш геній — нехай вони собі пишуть по-своєму, а ми — по-своєму. У їх народ і слово, і в нас — народ і слово"..

Нічого більше не треба, як тільки визнати всю істину, визнати рівноправність українського і російського народу, їхніх мов і культур, і віддати Україні те, що їй належить: і багатства її національної території, її виробничі й природні потужності та ресурси, свободу для побудови своєї самостійної держави.

Демократична Росія починає визнавати цю правду. Це засвідчує заява про міждержавні стосунки Росії та України, складена і підписана представниками парляментів обох країн у вересні цього року. Це засвідчують студенти-росіяни, які, до речі, разом з євреями, вірменами, угорцями, азербайджанцями, болгарами, голодували на площі Незалежности, щоб домогтися виконання справедливих вимог, виставлених Верховній Раді України українською студентською молоддю. Це засвідчують тисячі писаних російською мовою листів до членів Народної Ради на підтримку її діяльности. (...)

Для нас нема нічого дорожчого, як демократизація і національне просвітління 10-мільйонного російського населення України. Для нас — це не зайди, не окупанти, не чужинці, а органічна частина народу Української Держави, багатонаціонального нашого громадянства, без якої не уявляємо ні нашої минувшини, ні нашої майбутности. Не до нашої політики, а до нашої безсилости та слабкої організованости належить факт, що ми досі не видаємо жодної рухівської російськомовної газети, що ми не зуміли в східніх містах та на півдні України створити подібні до львівського російські товариства оборони та пропаґанди української культури нашої на нових засадах побудованої приязні. (...)

Незалежна Україна і незалежна Росія — хіба не ясно, що тільки окремо можуть вони відроджуватись, розвиватись, існувати.

Іван Плющ

„Я ТАКОЖ ЛЮБЛЮ УКРАЇНУ..."

Я хочу подякувати за те, що ви запросили мене брати участь у вашому такому високому зібранні. Разом з цим я бажаю, щоб це зібрання стало черговим поступом, про що говорив Володимир Черняк, в побудові нашої України. І відповідаючи на його запитання хочу сказати, **що я також люблю Україну і вірю в те, що Україна буде суверенна, самостійна й незалежна.**

Я хочу відповісти вам, представникам багатомільйонної армії рухівців, про що я почув у звітній доповіді мандатної комісії, тому що мені занадто часто доводиться відповідати на запитання: „Ваше відношення до Руху?", а так як я у вас в перший раз на такому високому зібранні, тому я хочу висловити своє відношення, щоб не було різних думок. Я вважаю, що ті перебудовчі процеси, які започатковані в нашій країні, зокрема в Україні, вони визвали значну хвилю, першу хвилю політизації широких верств нашого населення, і тому ця політизація населення має якусь свою організаційну форму. Такою першою організаційною формою було політичне об'єднання — Рух.

І тому відповідаючи на всі запитання, яка найважливіша подія в житті українського народу в цьому році, то ми всі з вами згодні, що ця подія пройшла 16 липня (Декларація про суверенність України). (...)

Я не хочу говорити, що багатопартійність це реальність, це вже сьогодні відомо всім. Я хочу сказати за консолідацію і що особливо і я піднімався в цьому залі тільки тоді коли лунало в цьому залі слово „єдність". Я хочу сказати за консолідацію. (...)

Шановні товариші я на закінчення хочу вам сказати, що поділяючи цілий ряд думок, які були сказані, що якщо ми з вами згуртуємось, проявимо не на словах, не на лозунґах, а на ділі оцю єдність і дійсно, що ми створимо, побудуємо правову самостійну незалежну державу, то вона вийде на горизонтальну й інші зв'язки із іншими державами і прийматиме активну участь у будівництві загальноевропейського дому — тоді ми з вами на нашому слідуючому зібранні скажемо, що ми працювали не даремно, у нас єсть успіхи. І я хочу в цьому побажати вам великих щасливих успіхів.

Частина української групи з діяспори

Патріярх Мстислав виголошує слово на з'їзді. Біля нього (зліва) І. Драч.

Президія з'їзду

Вид на сцену залі з'їзду

Заля нарад під час відкриття з'їзду

Палац Культури, в якому проходив з'їзд

Михайло Косів

МОЛОДЬ І ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

Під тиском демократичних сил України, зокрема Комітету солдатських матерів, Верховна Рада прийняла Рішення від 30 липня, згідно з яким до 1 жовтня мали бути повернені в Україну всі солдати строкової служби, загони МВС і працівники правоохоронних органів з „гарячих точок" Союзу й вироблені правила призову новобранців нинішнього осіннього набору. Ви знаєте, що жоден з пунктів цього рішення Уряд Республіки під керівництвом В.А. Масола навіть не намагався виконати: це стало однією з причин масових страйків і голодування студентів у Києві від 2 до 17 жовтня й спонукало Верховну Раду прийняти ще одне рішення з приводу служби в армії. У ньому парляментська більшість, виходячи, як вони твердили, з вимог „реальної ситуації, запропонувала такий пункт: „Призов громадян УССР для проходження строкової військової служби за межами Республіки здійснювати у межах встановлених Радою Міністрів УССР квот, необхідних для комплектування видів і родів військ Радянської Армії і Військово-Морського Фльоту, що забезпечують стратегічну оборону в інтересах Республіки".

Саме цей пункт викликав різке заперечення голодуючих студентів на зустрічах з депутатами і членами Президії Верховної Ради 8-9 жовтня та демократичної меншости парляменту. Адже ж невідомо було, які розміри цих квот, що їх має визначити Рада Міністрів, до яких пір буде діяти це правило; що, зрештою означає „стратегічна оборона в інтересах Республіки", яка здійснюється за її межами?

Самопожертва студентської молоді, їхня мужня, безкомпромісна боротьба увінчалась успіхом., Це тільки завдяки їхній стійкості, підтриманій робітниками, селянами, інтеліґенцією всієї України, Верховна Рада прийняла 17 жовтня постанову „Про розгляд вимог студентів, які проводять голодування в м. Києві з 2 жовтня 1990 року", в якій другим пунктом зазначено: „Забезпечити проходження строкової військової служби громадянами України поза межами Республіки тільки за добровільною згодою громадянина. (...)

Вважаю, що наш з'їзд має висловити окремою ухвалою щиру подяку студентам, які голодували, за їхню мужню боротьбу.

І все ж, незважаючи на перші значні успіхи, попереду **нас чекає важка і може,** навіть затяжна боротьба за створення національних Збройних Сил України. (...)

В кількох областях західноукраїнського реґіону припинена діяльність рекрутських комісій осіннього набору в армію. Але там, де в рядах демократичні сили не мають суттєвого впливу, Народний Рух України має взяти на себе справу громадського контролю за виконанням рішення Верховної Ради: відправку громадян УССР для проходження строкової військової служби зупинити до того часу, поки не буде вирішене питання про їхню службу на території України. (...)

Україна й Білорусія в наслідок свого центральноевропейського й прикордонного розташування, а також, завдяки високому рівневі технічної освічености людських ресурсів, тримають на собі потужний за кількістю, і технічною оснащеністю, військовий потенціял. До цього додається ще й потужна (особливо на Заході України) оборонна промисловість (оборонностратегічний пояс). Це може забезпечити службу всім військовослужбовцям (у тому числі й офіцерам та спецам), вихідцям з України, службу на її теренах. Одначе, саме це викликає впертий опір Москви, яка не хоче віддати в руки українського народу значну частину стратегічно-оборонного комплексу імперії.

Зрештою, як висловився недавно на сесії Верховної Ради Російської Федеративної Республіки її голова Б. Єльцин, між республіками треба ділити не лише армію, але й військову техніку. Отож на цей перехідний період слід створювати механізм реалізації цього поділу (це мають здійснювати парляментарі), а основне завдання Руху — готувати громадську думку до цього акту.

Рух має формувати Комітети відновлення Української Національної Армії, які взяли б на себе просвітницьку ролю вивчати й пропаґувати історію Українського Війська.

Пам'ятаймо усі: державна суверенність України буде фікцією, якщо вона не матиме власних Збройних Сил. Незалежної держави без армії у сучасних умовах бути не може.

Про працю...

Закінчення зі стор. 3

роткий час було розглянуто 240 скарг, прийнято кількасот відвідувачів, було виграно кілька справ що до звільнення активістів Руху. Вважаю, що в тому напрямку ми й надалі будемо працювати.

Рух є багатомаштабний і він торкається всіх питань, якими живе наш народ. Нещодавно при Русі утворилася жіноча громада Руху і, хоч наймолодша структура у нашому Секретаріяті, але вона дуже багато зробила, вона гуманізує наші стосунки, вона відроджує наші традиції і першою такою великою справою їхньою була підготовка листівок до свята Пасхи з закликами до пасхального милосердя. Коли відбувався похід наших студентів, а потім голодування, рухівська жіноча громада варила всілякі для студентів голодуючих напої із трав, допомагала їм виходити з голоду, словом, проявила себе як дуже активна і справді харитативна, організація.

Ми виходили з того, що Рух повинен не лише утверджувати структуру на території України, але разом з тим розповідати про те, що в нас відбувається поза межами України. Був створений відділ зовнішніх відносин, за той час він налагодив контакти із десятками українських громад поза межами України. Це Канада, ЗСА, Франція, Польща, Бельгія, Німеччина, Румунія, Чехо-Словакія, Великобританія, Бразилія, Арґентина, Австралія. Ми нав'язали всі ті контакти, і всі ті контакти мали чисто діловий характер. Наша українська громада з-за кордону допомагала нам організувати інформаційну службу, допомагала технікою. Техніка та пішла в області і вже працює для нашої справи.

Пропаґанда української ідеї поза межами України відбувалася одразу після з'їзду Руху. Поїздки Дмитра Павличка, Володимира Яворівського, Івана Драча, Павла Мовчана за кордон не лише розкрили перед нашими громадянами великий, могутній Народний Рух України, але й переконали і представників англомовного світу про те, що на Україні народилася організація, яку підтримує цілий народ.

І я вам скажу, що результати цих поїздок ми відразу відчули. До нас у Секретаріят почали з'являтися представники посольств цілого ряду країн. За той короткий час ми прийняли представників посольств ЗСА, Канади, Бельгії, Франції, Англії, не кажучи вже про те, що майже весь контингент европейських журналістів, різних ділових кіл проходив через Секретаріят.

Все те, що робилося, вважаю, є певним досягненням, але, разом з тим і певним недоліком. Ми робили це на аматорському рівні, ми не розробляли нашої зовнішньої політики, ми контактували, але не закріплювали цих контактів. Але зараз прийшла зміна у післявоєнному порядку Европи. Закінчилася холодна війна, будуються нові відносини, але ці відносини будуються з Москвою, а не з республіками; з Москвою, а не з Україною. Нам потрібна українська політична думка, яка повинна працювати над закордонною політикою, виходячи з українських інтересів і центрального положення України у Европі. Ми повинні прогнозувати, якою Україна буде завтра, і цією науковою роботою повинен займатися Рух, бо дипломатія офіційна — це одна справа, а дипломатія народна, коли зустрічаються тисячі представників України із тисячами представників західніх народів, — це є той рівень, який нам дає можливість показати, що Україна є і що вона мусить бути достойною у сім'ї вільних народів.

Я хотів би звернути вашу увагу на кілька таких теоретичних положень. Становище Руху після виборів докорінно змінилося. До березня 1990 року він був масовою опозиційною організацією щодо існуючої влади на всіх просторах України. Тоді, абстрагуючись від конкретної ситуації, можна було говорити про єдину загальнонародну загальноукраїнську тактику Руху. На виборах рухівські кандидати перемогли, ввійшли в Ради, а в кількох місцях навіть їх очолили. Із опозиційної сили деякі ці краєві організації стали носіями влади. Така метаморфоза викликала розгублення: що робити?

Лунали голоси, що Рух не повинен допомагати молодим радам, оскільки його завдання — бути постійно в опозиції. „Обезвладнити Рух!" — гасло, що досить часто лунало на конференції крайової організації у Львові. На мою думку, такий підхід ґрунтується на помилковій діагнозі ситуації в західньому реґіоні України.

Чи справді демократичні ради мають владу в реґіоні? І так, і ні. Народ справді вручив своїм обранцям мандати, але вони зустрілися з опором партократії, подолати який не зуміли досі. Три тижні тому голова Львівської Облради Вячеслав Чорновіл в інтерв'ю „Літературній Україні" сказав: „Старий апарат блькує виконання багатьох рішень".

Отже, ми є свідками становлення влади народних рад, успіх якого та темпи в значній мірі залежатимуть від ставлення Руху до цього. Я вважаю, що Рух повинен якнайактивніше допомогти молодим радам подолати опір партократії, створити сприятливий психологічний клімат для народних обранців. Відмова від допомоги народним радам, чи опозиція до них була б першим випадком в історії політичної думки вільного світу, коли партія, провівши в органи місцевого самоврядування своїх членів, покинула їх напризволяще. В цих умовах майбутньому керівництву Руху слід відмовитись від розробки єдиної всеукраїнської тактики. Якщо, скажімо, для крайових організацій Руху Львівщини, Івано-Франківщини дуже плідним було б гасло: „Демократичним радам реальну владу!", то для переважної більшості всеукраїнських рухівських структур, таким гаслом могли б бути слова: „Геть комуністів з правоохоронних органів!". Отже, в ставленні до рад Рух підтримує окрему тактику щодо східнього і західнього реґіонів. На заході він підтримує народні ради, на сході веде боротьбу проти них.

На рівні Верховної Ради ми маємо своєрідну ситуацію. Нам вже доводилося виступати проти Верховної Ради і на її підтримку одночасно. Прийнявши кілька історичних документів, Верховна Рада не створила механізму їх виконання, або наступними рішеннями перекреслила їх. Виявилося, що парляментських методів для реалізації демократичних законів недостатньо. На допомогу парляменту — проти парляменту прийшли страйкуючі робітники і голодуючі студенти.

Масові маніфестації одних і других зробили те, що не в силі була зробити Народна Рада. Так виник позапарляментський механізм виконання прийнятих законів. Народ бере на себе захист своїх інтересів. Число політизованих громадян зростає, і завдання Руху полягає в тому, щоби політизація мас охопила найвіддаленіші куточки України!

Шановні гості і делегати. До вас, напевно вже долетіла вістка про те, що Рух плянує структурні зміни. Це не просто звичайна спроба підмурувати слабенькі місця у рухівській будові. Внесені зміни випливають з тих концептуальних засад майбутнього Руху, яким він нам бачиться в найближчий час. Досі Рух був тараном, який бив у кам'яну стіну імперської системи, був дзвоном, що будив зі сну нашу національну свідомість. Але цього мало. Ми пропонуємо вашій увазі в структурі Руху нову ланку — Політичну раду, котра мала б виробляти рішення, прийняті для багатьох споріднених демократичних організацій. Він має створити механізми плідної співпраці різних партій настільки делікатні, щоби не зачепити партійних амбіцій різних організацій і груп, що погодилися брати участь у такій співпраці. І що така співпраця необхідна, показує кризова ситуація "1-го жовтня цього року. Без неї ж наші юні друзі не змогли б підняти на своїх плечах тягар невирішених проблем, і разом з тим ми не мали якихось особливих труднощів у контактах. Життя змушує нас об'єднувати сили, оскільки маштаби і складність проблем вимагають організації і залучення до активних дій сотні тисяч людей, мільйони людей, а то і всю Україну (...).

Завтра Рух мусить професіоналізуватися. Рік праці на аматорському рівні цілком випадково це кинув нас у вир нерозважених рішень, але якщо ми хочемо бути серйозною громадськополітичною організацією, ми мусимо плекати кадри політологів, зайнятися глибинним аналізом політичних рішень в Україні, постійно відповідаючи на питання: яка сьогодні в нас політична погода і куди прямує життя. Як би нам не набридли марксистські моделі комуністичного суспільства, ми повинні працювати над логічними моделями політичної системи, до якої прямує Україна. Політична прогностика в нас не існує навіть і в зародку. Мабуть, нема і в Україні жодного науковця, який би вивчав можливість співпраці України з Европою.

Я мав сміливість назвати Рух ляболаторією майбутньої політичної системи України, але й цього мало. Він повинен взяти на себе функцію державотворчої структури у складних умовах зміни соціяльно-економічної системи. Тут без тісних контактів з науковцями не обійтись (...).

Ґрунтовних психологічних досліджень чекає складний і суперечливий Донбас, яким нас лякають насамперед тому, що окрім власних вражень, об'єктивної картини ми не маємо. Словом, політичний рух повинен тісно з'єднуватися з науковим і лише тоді він стане ґрунтовнішим і місткішим.

Поза нашою увагою опинилася армія. Вона ізольована від нас не лише кам'яними мурами, але також ідеологічними бар'єрами. Ми не знаємо про неї нічого: її національний склад, ставлення до Руху. Армія має про нас викривлене уявлення. В такій складній ситуації це таке упущення, що межує із злочином, за весь рік Секретаріят видав одне звернення до солдатів цим обмежився.

Не так давно один з лідерів нашого національно-визвольного руху сказав, що Рух займається всім потроху. Тонке і правдиве спостереження. Я лише додав би: Рух повинен займатися всім і ґрунтовно, маючи свої структури в усіх сферах життя нашого народу.

Чехо-словацькі українці на 2-му З'їзді Руху

На 2-му З'їзді Народного Руху України у Києві побувала чотиричленна делеґація українців Чехо-Словаччини. До її складу входили: головний редактор тижневика „Нове життя" Олександер Зозуляк, редактор альманаха „Тарасова Україна" Богдан Копчак, член Управи Об'єднання Українців Чехії Лідія Райчинець та я, як член Президії Ради Союзу Русинів-Українців Чехо-Словаччини та голова Асоціяції Українців Чехо-Словаччини. По суті, це був перший безпосередній контакт чехо-словацьких українців з цією наймасовішою і найвизначнішою демократичною організацією України. Для нас цей контакт був надзвичайно важливим, тому що дотепер ми мали досить неясне уявлення про працю Руху.

Всі ми повернулися додому з незабутніми враженнями і великим піднесенням духа. Таж це був форум, на якому понад 2,000 делеґатів з усіх областей України та понад 300 гостей з 28 зарубіжних країн обговорювали стратегію і тактику боротьби за справжній суверенітет України без комуністичного тоталітаризму. Найбільше враження на нас зробили програмові промови Івана Драча, Левка Лук'яненка, Євгена Сверстюка, Вячеслава Чорновола, Михайла Гориня, Лариси Скорик, але й палка промова Патріярха Київського і всієї України Мстислава, який молитвою та палкою промовою відкрив цей величавий всеукраїнський з'їзд.

Делеґати та гості з'їзду Народного Руху України із зацікавленням прослухали виступ представника чехо-словацьких українців, в якому було вказано на деякі проблеми національного життя цієї найменшої національної групи Чехо-Словаччини після повалення в країні тоталітарного режиму. „Дотеперішні взаємини України із чехо-словацькими українцями, —сказав він, —аж ніяк не можна вважати задовільними. За 40 років у Пряшеві було видано понад 500 українських книжок, однак жодна з них не потрапила на книжковий ринок України. В каталог Союздруку і по цей день не потрапила жодна із семи газет та журналів, що виходять у Чехо-Словаччині українською мовою".

Ні Совєтський Союз, ні Чехо-Словаччина не були зацікавлені в розвитку стосунків між Україною і українцями Чехо-Словаччини. А які перспективи на майбутнє?

В зв'язку з переходом економіки на ринкову базу, від 1-го січня 1991 року ціна преси і книжок совєтської України збільшить на 10—20 разів! Отаким чином преса з України до Чехо-Словаччини фактично перестане доходити, бо за таку високу ціну її не будуть замовляти не лише індивідуальні передплатники, але й бібліотеки.

Єдиний вихід з такого положення, — сказав промовець, — створення вільної суверенної української держави, яка для українців за кордоном була би не мачухою, як досі, а рідною матір'ю.

Члени чехо-словацькі делеґації на 2-му З'їзді Народного Руху брали участь і в мітингу перед Софійським собором.

ВЗАЄМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: УНС ЗАБЕЗПЕЧУЄ МАЙБУТНЄ МОЛОДІ, МОЛОДЬ ЗАБЕЗПЕЧУЄ МАЙБУТНЄ УНС

У теперішній організаційній кампанії Українського Народного Союзу окрему увагу віддається організації молоді. Забезпечення молоді в УНСоюзі має вітальну вартість, як для самої молоді, так і для УНСоюзу та всієї нашої української громади на північно-американському континенті, для їх взаємного майбутнього. Для підкреслення цієї уваги і важливости „Свобода" публікує в цій кампанії фотознімки новоприєднаних молодих членів УНСоюзу, якщо — очевидно — ці фотознімки нам надіслано.

Наталка Анна Чорношия, нова членка 489-го Відділу УНСоюзу в Ню Йорку, Н.Й. Вписала Наталку в члени УНСоюзу Ірена Шпитко, хресна мати її батька, до Відділу, в якому секретарем є д-р Микола Шпитко.

Курт Микола Стратечук, наймолодший член 489-го Відділу УНСоюзу в Ню Йорку, Н.Й. Вписала Курта Миколу в члени Ун Союзу Ірена Шпитко, хресна мати його батька до Відділу, в якому є секретарем д-р Микола Шпитко.

Яків Ерік Терпстра, син Анни і Марка Терпстра, новий член 172-го Відділу УНСоюзу у Віппані, Н.Дж. Вписали свого внука Еріка Якова в члени УНСоюзу бабуся Марія та дідусь Сергій Гаврищенко.

Кевін Михайло Гаврищенко, син Джіні та Петра Гаврищенко, новий член 172-го Відділу УНСоюзу у Віппані, Н.Дж. Вписали свого внука Кевіна Михайла бабуся Марія та дідусь Сергій Гаврищенко.

Степан Гальковиц, син Зенона та Олени Гальковиц, новий член 70-го Відділу УНСоюзу в Джерзі Сіті, Н.Дж. Вся родина Гальковичів є членами УНСоюзу.

Меґан Анна Райдел, дочка Донни та Лева Райдел, нова членка 378-го Відділу УНСоюзу у Вудбайн, Н. Дж. Вписала свою внучку в члени УНСоюзу бабця Анна Райдел.

Уляна Марія Копачівська, нова членка 416-го Відділу УНСоюзу в Гамілтон, Онтаріо, Канада. Вписав Уляну Марію в члени УНСоюзу її батько Орест Петро Копачівський.

Денис Олексій Дейчаківський, син Ірени та Юрія Дейчаківських новий член 15-го Відділу УНСоюзу у Вашингтоні, Д.К. Вписав внука Денисика в члени УН Союзу його дідо д-р Леонід Мостович.

Адріяна Клермонт, народжена в серпні 1990-го року, це нова членка 385-го Відділу УНСоюзу в Міннеаполісі, Мінн. Вписали свою внучку Адріяну в члени УНСоюзу Марія та Славомир Луціви. Набуваючи для неї 20-літню вивінувальну грамоту, вони не лише хотіли зв'язати її з українською установою та з усім, що є українське, але також придбати для неї вивінувальну грамоту, яка забезпечить їхній внучці певні кошти на вищу освіту.

Микола Ярема Цьолко, син Катрусі та Яреми Цьолко, наймолодший член 184-го Відділу УНСоюзу в Ню Йорку. З нагоди хрестин Миколи Яреми забезпечили його в УНСоюзі бабуся Надя та дідусь Мар'ян Цьолко.

Таня Анна Буцерка, доня Романа та Гані Буцерка, нова членка 43-го Відділу УНСоюзу в Рочестері, Н.Й.

Наталка і Марія Василишини, нові члени 496-го Відділу УНСоюзу в Сіятел, Вашингтон, пильні бандуристки. Вписали їх в члени УНСоюзу батько Роман та мати Ольга Василишин.

Святослав Пилипяк, новий член 496-го Відділу УНСоюзу в Сіятел, Вашингтон, разом з батьком Мироном Пилипяком, який є заступником секретаря цього Відділу, та матірю Ярославою Пилипяк. Вписали батьки свого сина Святослава в члени УНСоюзу в лютому 1990-го року.

Аллісон Кантвел і Морган Кантвел, діти Альфреда та Марійки Кантвел з дому Мич, нові члени 114-го Відділу УНСоюзу в Чикаго, Іллиной. Грамоти для них набули батьки, а крім цього додаткові грамоти набув для своїх внучат дідо Василь Мич.

Тарас Мартинюк, новий член 496-го Відділу УНСоюзу в Сіятел, Вашингтон, разом зі своїм батьком Ігорем Мартинюком, який є предсідником цього Відділу, та матірю Русланою Мартинюк. Вписали батьки свого сина Тараса в члени УНСоюзу в листопаді 1990-го року.

На Зборах Української Спілки Професійних Учителів

У Ню Йорку, в домі УВ Фронту відбулися збори Української Спілки Професійних Учителів. Не будемо входити в деталі, чи і як вони вив'язалися зі своїх завдань, але вже сам факт, що вони відбулися, треба вважати за похвальну акцію. Кожний почин, який висуває затурбування духовно-моральним станом нашої молоді, рівнем її національної свідомости ми повинні масово підтримувати.

На жаль, вражала слаба участь учителів, бо, беручи до уваги кількість українських шкіл на території метрополії і околиці, заля зборів повинна була бути більше заповнена. Питання існування українських шкіл, зменшення кількости учнів, пасивність батьків, суспільства дуже пекучі і потребують негайної і загальної уваги. На зборах була присутня заступник голови СК ВОР з Канади Н. Крупа.

Зборами провадила Зоря Малаховська. Проф. Анна Процик і д-р Джан Гумінс, представник американської Шкільної Ради міста Ню Йорку, говорили про потреби правильного висвітлення української історії в американських підручниках.

Важливі і цінні були зауваження і пропозиції промовця. Конечно потрібне правильне висвітлення, — заявив він, — історії України в американських підручниках. Українська історія взагалі невідома американському учителеві. Вона зфальсифікована, інтерпретується як російська. Потрібно історично удокументувати назву Русь-Україна, щоб не мішати її з Росією. Історія дуже важливий чинник для духовного стану молоді, бо історія — це сенс духовного життя, — підкреслив він. Для кожної людини, головно молоді, сенс життя становить родина і Бог, а ми ще додамо — і Батьківщина".

Він пропонував організувати комітети для пізнання історії Східньої Европи, опрацювати матеріяли для американських підручників.

Проф. історик Анна Процик говорила про потребу організування спеціяльних історичних курсів при університетах з українською тематикою. Корінь українських племен, які з давен-давна поселилися на території України, тісно пов'язані з народами Західньої Европи з часів переселення народів, у тому числі з германським племенем.

— Нам пора, — підкреслила вона, — трактувати і вчити українську історію з европейської перспективи, бо наша історія тісно зв'язана з історією Заходу. Історія українського народу не має нічого спільного з історією Росії, вона пережила свій ренесанс і була частиною Европейської традиції.

Мгр І. Кобаса, голова КВОР пояснив завдання, працю КВОР. Він пропонував більшої ділової координації праці зі всіма школами, молодечими організаціями, а також пропонував посилити виховну працю. Д-р Ґой говорив про конечність опрацювання історичних матеріялів для шкіл. Про працю Спілки Професійних Учителів говорив голова З. Квіт (УСПУ) з Філядельфії. УСПУ працює над пляном об'єднати учителів цілої діяспори, нав'язати професійну співпрацю з Україною.

В дискусії виступили молоді учителі. Вони домагалися допомогових, опрацьованих матеріялів для неукраїнських шкіл, яких досі немає. Збори прийняли пропозицію, щоб скликати конференцію учителів з історії, які виправили б всі неточності, фальсифікування і виробили пляни праці. Яка шкода, що багато наших учителів, директорів бракувало.

Про катастрофічний стан шкільництва в Україні розказала гостя зі Львова, учителька англійської мови, голова осередку Т-ва української мови „Просвіта" Антоніна Баранкевич. Рік тому, — сказала А. Баранкевич, — наші діти не знали нічого про історію свого народу, традицію, культуру. Завдяки національному відродженню в Україні, ідейним одиницям, які взялися за перебудову шкільництва, за один рік відбулися революційні зміни. Здавалося, що драконська система комунізму вбила душу у дітей і зробила їх своїм знаряддям, та приспаний дух українського народу пробудився. Сьогодні діти наші співають український гимн, знають національну символіку. Великий вплив на національне усвідомлення молоді має плекання української чудової традиції, звичаїв, як вечір Андрея, Вертеп, вечорниці зі співами. Молодь все це глибоко переживає. Наше гасло було „Пізнай все своє рідне!"

Антоніна Баранкевич підкреслила: „Нас русифікували, карали, били понад 40 років, та ми не виреклися рідної мови, у нас молодь активізується під рідним прапором, але мене турбує певна зневага до рідної мови тут серед молоді, яка так швидко переключається на англійську мову".

Збори Спілки Професійних Учителів висунули важливі і конечні питання, накреслили і прийняли ділові рішення. Дай Боже, щоб висказані думки і постанови увінчалися успіхом, бо час не чекає.

За Україну, за душу нашої молоді, за волю і свободу бореться український народ на Батьківщині і ми мусимо йти з ним!

А. З. Г.

За ринкову економіку України

Українці Філядельфії належать до щасливців, бо їхня місцевість знайшлась якраз на головному шляху: діяспора — батьківщина. Цей же шлях заповнюють культурні зв'язки, які неначе євшан-зілля приносять зі собою подув весни пробудженого рідного народу. Але духовий і фізичний розвиток життя може краще оформлюватись, коли його коріння натраплять на родючу почву здорової економіки. На жаль, досі ще дуже мало економістів з України зустрічались із філядельфійською громадою. Та прийшла зміна, бо 17-го листопада місцеве Товариство Українських Професіоналістів вітали гостя з України д-ра Володимира Пилипчука, влаштували зустріч-сніданок у готелі Гілтон з участю запрошених гостей.

Д-р В. Пилипчук, 42 роки, син рівенської землі, економіст, інженер, народний депутат України, член Президії Верховної Ради УССР, голова Комісії з питань економічної реформи, один із кандидатів на прем'єра України, відвідав ЗСА у цілі виміни думок зі знавцями економічних реформ та інформації їх про структурні зміни, які заходять в Україні та в Совєтському Союзі.

До Філядельфії д-р Пилипчук прибув по закінченні конференції у Гарварді, де українська делеґація познайомлювала світову наукову громадськість з намірами і програмою переходу до ринкової економіки України, а при тому старалась змобілізувати спільні зусилля для її реалізації. Успіх осягнено і Гарвардську конференцію вирішено зробити постійно діючою.

І коли ще три місяці тому Україна майже не згадувалась у міжнародній пресі, то познайомившись з програмою ринку і концепції входу до нього перебувало в Україні дуже багато іноземних фахівців та бизнесменів.

Ось дещо з концепцій прелеґента:

Основні завдання, які стоять перед українськими економістами — це побудувати ринкову економіку з вільним підприємством. Забезпечити це вільне підприємство однаковими правами та ґарантією без різниці для внутрішнього чи іноземного інвестора. Сама ж економіка повинна бути відкритою та інтеґруватись у европейській та світовій, а не тільки у совєтській економіці. Але щоби створити таку економіку за якою іноземні інвестори мали б політичні та економічні ґарантії у своїм наслідстві, могли б вільно інвестувати, реінвестувати та репатріювати прибуток, потрібно впровадити закони, які відповідали б вимогам міжнародної практики.

Під час запитів виринули питання власної валюти та роздержавлення, як одних із передумов до переходу на нормальне діяння ринкової економіки. Д-р Пилипчук, як керівник колективу, що виробляв якраз програму переходу до ринку, старався у приступний спосіб пояснити цілий механізм, який потрібний, щоб осягнути ціль. У теорії це легке, одначе не легке до здійснення, бо потрібно тут багато терпеливости, посв'яти та зрозуміння так від керманичів реформи як і від самого народу. Остаточне введення здорової та життєздатної власної валюти потребує багато приготування. В Україні потрібно не тільки, скажімо, перебудувати, але зачати від початку будувати основні елементи ринкової економіки, задержуючи ритм життя. Згадаймо бодай кілька складових елементів, які своїми взаємновпливами вирішать успіх реформи. Перш усе треба створити власну банкову, кредитову, податкову системи. Тому, що ринкова економіка можлива в умовах конкуренції, вона можлива лише тоді коли більше 50 відс. продукції основних фондів власности буде роздержавлено. Паралельно існує проблема ліквідації внутрішнього боргу держави своєму народові. Щоб однак зберегти приватні ощадності, допоміжні у проведенні роздержавлення (за куп акцій), ціни на споживчі товари мусять бути під сильною контролею. Але не довго, бо прийде час, коли рівень цін вкаже на потребу впровадження валюти в життя, а керування емісією гроша допоможе контролювати інфляційні прояви.

Д-р Пилипчук звернув теж увагу на імперіялістичний та підступний економічний плян Шаталіна, що його прийняв Совєтський Союз. Ось приклад: набуту, скажімо, валюту Україна мусить продати резервовому фондові Совєтського Союзу по розрахунковій вартості 2 карбованці за доляр. Але коли її потрібно відкупити, то мусить вже платити по ринковій вартості 40 карбованців за доляр, при чому зобов'язана 10 відс. залишити на адміністраційні видатки совєтського фонду. Теж існує дискримінація у цінах товарів, де Україні платять менше ніж Росії. У висліді Україна та інші республіки замість політичного відчують сильний економічний тиск. З цим українці не погоджуються і продовжують опрацювання свого пляну переходу на ринкову економіку.

Перекладачі Ігор Шуст та Світлана Шевченко були зв'язковими між гостем з України і присутніми неукраїнцями. Кен Гладун, голова Т-ва Українських Професіоналістів, у заключному слові подякував д-рові Пилипчукові за відвідини з проханням „не забувайте за нас". Ми заспокоєні долею України, що її репрезентують теж економісти зі знанням та візією майбутнього.

Юрій Р. Рибак

„Гомін", „Світлиця" та „Смерічка" взяли участь у відзначенні роковин Листопадового зриву

Заходом Українського Громадського Комітету в Трентоні, Ню Джерзі, кожного року відзначаємо визначні дати в історії України. Однією з них є 1 Листопада 1918 р.

Маленька українська громада в Трентоні не має можливости запросити до себе великі мистецькі ансамблі. В першу чергу — це брак фінансів, бо кількість глядачів на різних імпрезах за останні роки не перевищувала сто осіб.

Цього року завдяки новій енергійній голові комітету Наталі Посіві вдалося відсвяткувати ці великі листопадові роковини дуже урочисто. Після довгих розмов і прохань Наталі вдалося переконати адміністрацію УНС, який спонзорував „Гомін" — чоловічий хор зі Львова, „Світлицю" — тріо з Києва, та „Смерічку" — естрадний ансамбль з Черневець, що українська громада міста Трентону та околиць заслуговує на те, щоб цю хоч і невелику, але щиру українську громаду не залишили без уваги.

3 листопада громада Трентону відзначала роковини Листопадового зриву і в цей день прибули до Трентону „Гомін", „Світлиця" та „Смерічка".

Любов до рідної пісні, до рідного слова зібрала понад 350 людей у просторій залі української православної церкви святого Юрія Переможця в Ярдвіллі.

Першу частину програми свята відкрила М. Гельбік з подорожнього бюра СК-ОВП, яка представила гостей з України. Першим виступив „Гомін", чоловічий хор зі Львова, відтак естрадний ансамбль „Смерічка" та тріо „Світлиця".

Другу частину програми відкрила голова громадського комітету Наталка Посіва. Вона привітала Владику Стефана Сулика, який прибув на академію з Філядельфії, отців з Трентону та всіх учасників святочної академії, а відтак надала слово для доповіді проф. Ратгерського університету Тарасові Гунчакові. Професор Т. Гунчак згадав усі важливі історичні дати з минулого і сучасного України. Свою змістовну доповідь він закінчив вітанням „Слава Україні!", а хористи-виконавці відповіли: „Героям слава!"

В другій частині святочної програми чоловічий хор „Гомін" відспівав давно нечуті, але ніколи незабуті стрілецькі пісні.

І радісно було, що ті чудові стрілецькі пісні, рідний національний гимн „Ще не вмерла Україна" заспівали нам вони, наші рідні гості з України.

На закінчення Наталя Посіва подякувала всім виконавцям за їх пісні, за чудове виконання і вручила кожному китичку квірів, перев'язаних синьо-жовтою стрічкою.

Іван Гафткович

Закликають...

(Закінчення зі стор. 1)

ник лідера Демократичної партії в Палаті Репрезентантів Тоні Коело, колишня політична дорадниця Демократичної партії Енн Луїз, а також конґресмен з Ню Джерзі Роберт Торіселлі, який входить в Комісію міжнародних справ Палати Репрезентантів.

Республіканці представлені в групі індіянським сенатором Ричардом Лугаром, колишнім сенатором з Теннесі Говардом Бейкером, колишнім секретарем Департаменту оборони Френком Карлуччі і колишнім амбасадором ЗСА в ООН Джін Киркпатрік. „Ті, які раніше критикували інтервенціоністську політику Адміністрації, — сказала Луїз, — нині будуть підтримувати таку політику. Це, розуміється, не означає, що ми підтримуємо стратегію Буша повністю".

КОМПАНІЯ ПРОТИ останнього прем'єр-міністра Східньої комуністичної Німеччини, а тепер члена уряду канцлера Гельмута Коля, Льотара де Мезієра продовжується. Журнал „Штерн" і газета „Більд" опублікували додаткові обвинувачуючі документи, що Л. Де Мезієр таки був високопоставленим аґентом комуністичної розвідки і виконувавав певні завдання державної служби безпеки по лінії закордонної політики. Кореспонденти двох згаданих німецьких видань звернулись особисто до колишніх керівників східньонімецької розвідки, які підтвердили, що Мезієр був завербований на працю в розвідці ще в 1982 році. Генеральний секретар Християнсько-демократичної партії, тобто урядової партії Г. Коля, заявив кореспондентам, що, мовляв, говорити можна все, що хочете, але обвинувачувати можна тільки тоді, як слідчі прокуратури докажуть Мезієрові вину.

ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

Пожертви висилати:

United Ukrainian American Relief Committee
1319 W. Lindley Avenue, Philadelphia, Pa. 19141

ЮВІЛЕЙ ОКРУЖНОЇ УПРАВИ СУА НЮ ЙОРК

Колишні голови Округи СУА в Ню Йорку (зліва): О. Різник, І. Падох, О. Рак, І. Рожанковська, О. Кіршак, М. Томоруґ, О. Щурова, Л. Маґун, голова СУА М. Савчак, Н. Савчук, голова Округи і ведуча програмою, Л. Ґой, діюча голова, Х. Навроцька, голова комітету 50-ліття Округи.

Окружна Управа Союзу Українок Америки в Ню Йорку 18-го листопада ц. р. відзначила ювілей — 50-ліття свого існування. Із часу заснування, Союз Українок Америки, як й інші громадські організації, переходив різні фази розвитку та структурної перебудови. Від скромних початків кількість відділів поступово зростала, охоплюючи щораз більш віддалені терени. Безпосередній зв'язок з централею ставав складнішим. Щоб розв'язати таке утруднення, на зборах 12 січня 1940 р. вирішено створити Окружну Раду, яка, об'єднуючи відділи стейтів Ню Йорк та Ню Джерзі координувала б їхню працю та зв'язки з Централею. Починаючи з п'яти відділів, у1959 році Округа нараховувала 16 відділів, в тому числі п'ять в Ню Джерзі та п'ять в Новій Англії. Того ж таки року відділи стейту Ню Джерзі зорганізували свою окрему Округу з осідком в Ню арку, а нова Англія стала самостойною Округою у 1972 році. Все це діялося внаслідок доплиму нової еміграції після Другої світової війни, коли діяльність СУА значно пожвавилася, а кількість новостворюваних відділів зростала небувалими темпами.

Після ювілейної конвенції 1975 року назву „Окружна Рада" було замінено назвою „Окружна Управа". Вона складається з голови, двох її заступниць, кореспонденційної та протоколярної секретарок, скарбнички, референток: організаційної, культосвітньої, виховної, пресової, суспільної опіки, стипендій, зв'язків, музейної, господарської, та адміністраторки домівки. Щоб затіснити працю з відділами, у 1960-их роках Окружна Управа почала запрошувати на свої засідання голів відділів і така ситуація існує надалі.

Створення Окружної Управи значно відтяжило працю Головної Управи СУА, яка тепер змогла присвятити більше уваги і часу таким справам, як зовнішні зв'язки, репрезентація назовні, точніші напрямні праці для окремих референтур, а також журналові „Наше Життя".

Протягом півстоліття своєї відмітної та дуже різноманітної праці, Окружна Управа Ню Йорк виконала цілу низку важливих, а часто важких завдань. Не під силу було б вичислити тут всі проєкти, імпрези, курси, демонстрації, допомогові акції, дописи до преси, фестивалі, доповіді, виставки і т. д. У великій мірі Округа причинилася до придбання фондів Українському Музеєві в Ню Йорку. Нині на 16 відділів Округи, 14 є активними його членами, в тому числі чотири фундатори та дев'ять меценатів. Багато зусилля вкладено в організування світличок при відділах. Щороку окремі референтки скликають сходини-семінари дотичних референток відділів; додатково організуються міжокружні конференції.

Обов'язків багато, а можна їх реалізувати тільки при повному зрозумінні важливости завдань та відданій праці з боку членства.

На початку року Окружна Управа запланувала урочисте відзначення 50-их роковин свого існування. Покликано виконний комітет під головуванням Христі Навроцької, пресової референтки, який вклав багато зусилля для здійснення цього пляну.

Голова СУА М.Савчак (зліва) передає грамоту для Округи діючій голові Л. Ґой.

Святкове прийняття з участю членства, представників громадських організацій та запрошених гостей відбулося у великій залі Народного Дому в Ню Йорку. Христя Навроцька з рамени виконного комітету відкрила врочистість, а тоді Леся Ґой, голова Округи, привітала присутніх та передала ведення програми Наді Савчук, яка попросила Христю Навроцьку познайомити нас з усіма колишніми головами Округи. З пошаною та висловами вдячности були представлені: Олександра Різник, почесна членка СУА та перша голова Українського Музею; Ірена Падох, яка заініціювала у своїй календії „Вишивані вечерниці"; Наталія Чапленко, почесна членка СУА (неприсутня); Оксана Рак вела при Окрузі „Клюб книголюбів", вітала на бенкеті в його пошану Блаженнішого Патріярха Йосифа Сліпого у 1976 року; Іванна Рожанковська, почесна голова СУА, з її безцінним вкладом праці для Українського Музею; Олександра Кіршак два рази очолювала конвенційний комітет; Надія Томоруґ, тепер кореспонденційна секретарка Головної Управи СУА; Оксана Щурова, яка активно організувала участь членства у демонстраціях в обороні політичних в'язнів та дисидентів; Лідія Маґун, почесна членка Окружної Управи, довголітня голова 1-го Відділу; Надія Савчук, членка Окружної Управи протягом 19 років.

Голова СУА Марія Савчак вручила грамоту Окружній Управі на руки її голови та коротким словом підкреслила блискучо виконане завдання, до якого покликано було Окружну Управу 50 років тому.

Провідною думкою святкового слова почесної голови СУА Іванни Рожанковської була доля української жінки на рідних землях — доля незавидна. Совєтський режим, „зрівнюючи" права жінки та „визволяючи" її, створив для неї новітнє кріпацтво. Крім відповідальности за родину, за дітей, жінка часто примушена заробляти на їхній прожиток, в більшості важкою фізичною працею за оплату нижчу, ніж плата мужчини. Жіночий рух якось непомітний на Україні, а чейже жінки становлять там 54 відсотки населення. Тому на нас спочиває обов'язок промовити рішуче слово за долю жінки в Україні — закінчила доповідь достойно прелеґентка.

До Окружної Управи надійшла низка привітів, які зачитала Надя Савчук, м. ін., від Мирослава Кардинала Любачівського, Владик Стефана Сулика та Василя Лостена; від Василя Дякова, голови консисторії в Бавнд Бруку, від української православної церкви св. Володимира в Ню арку, від протопросвітера Володимира Базилевського. Уряд губернатора Ню Йорку Маріо Квомо, а також уряд посадника міста Ню Йорку Дейвида Дінкінса прислали окремі привіти для Управи.

Після молитви гості засіли до смачного полуденку. У розваговій частині програми Оля Кириченко-Шуган ознайомила нас із жанром творчости Ліни Костенко — зразковим художнім читанням „Фото у далекий вирій". Вокальне мистецтво було представлене шестичленним жіночим ансамблем хору „Думка" під керуванням Михайла Лева. Рясні оплески свідчили про те, з якою приємністю та насолодою публіка приймала кожну виконану ними точку. Рома Шуган, референтка стипендій Округи, на закінчення програми дала гумористичний монтаж.

Пролунали останні слова урочистих розмов, затих гомін останніх оплесків. На думку насувалися деякі рефлексії, може почування ностальгії за минулим, за пережитими разом успіхами чи невдачами. А перш за все стало ясним, що завершився один етап. Шлях у наступний перед нами широко відкритий.

О. Руденська

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДО — ДОБРОДІЇ ЗУАДК!

Нестримний рух національного відродження в Україні, спрямований на здобуття повної державної незалежности для нашого народу, накладає на українську спільноту в діяспорі особливі завдання й обов'язки. В цьому напрямі Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК), як одна з найбільших у світі харитативних організацій американських українців, зосереджує свої зусилля, ресурси і працю для остаточного здійснення цих найвищих ідеалів для нашого народу.

Дуже поважна допомога у різних формах була передана за посередництвом ЗУАДК до різних осередків в Україні, про це, однак, ще не час звітувати детальніше. Керівництво ЗУАДК обговорювало справу про засяг і характер дальшої допомоги з провідними діячами з України, які відвідували нашу установу. Рівно ж наші представники відбули ряд розмов з компетентними особами урядових чинників у Вашінгтоні в цілях одержання гуманітарно-економічної допомоги для України від різних американських волюнтарних організацій і фундацій.

Все це є об'єктом наших заходів і майбутніх плянів, які покищо пов'язані з формальними труднощами, але з бігом часу можуть набрати наскрізь позитивного характеру. Покищо всяку допомогу Україні мусить задовольнити наша спільнота, до якої дирекція ЗУАДК звертається саме в цьому різдвяному періоді.

Ми переконані, що в сучасних обставинах допомога Україні є нашим національним пріоритетом і голосом сумління нас усіх. На неї ждуть і надіються наші брати і сестри в рідному краю, що своїми змаганнями і діями пишуть сторінки нової історії української соборної незалежної держави, яка там твориться.

Нехай Новонароджене Дитятко Ісус благословить нас усіх і обдарує щастям, здоров'ям та щедрими ласками на шляху до рідного Вифлеєму!

Христос Родився!

Славім Його!
Екзекутива ЗУАДК

В. Яворівський в Рочестері

Головокружним темпом відбуваються події та зміни на Україні. Українці поза Батьківщиною жадні найновіших вісток, прочитують пресу, шукаючи за ними. Одначе не заступить писаного слова розповідь очевидця цих подій, співтворця національного відродження України, людини, яка перебуває в самому ядрі цих процесів, що відбуваються саме тепер на рідних землях.

Громаді міста Рочестер пощастило вітати у своєму гурті достойного гостя, який у вирі поїздок зволив знайти один день для неї. На запрошення місцевого Комітету Фонду Руху і Фонду Чорнобиля загостив в суботу, 24-го листопада народний депутат СССР і України, голова Чорнобильської Комісії Руху, письменник і публіцист Володимир Яворівський.

Привітання В. Яворівського на летовищі в Рочестері. Н. Й.

На летовищі Володимира Яворівського зустріли численні провідники і члени українського зорганізованого життя. Щирі і зворушливі вітання передали йому разом з китицею квітів голова Комітету Фонду Чорнобиля, яка познайомилася з гостем під час перебування на Україні Марта Шмігель, голова Об'єднаного Громадського Комітету Роман Куціль та І. Мартинець і Х. Ковч. Сильним потиском дружньої руки та коротким теплим щироукраїнським словом зложив вислови подяки шановний гість та подався на інтерв'ю з місцевими телевізійними станціями, репортерами щоденника „Демократ і Кронікл" та місцевої української радіопрограми.

Зустріч з громадою відбулася у заповненій авдиторії школи св. Йосафата. Гостя з України і його американського партнера сенатора Джана Перрі, який прибув на цю зустріч, привітала і представила голова Комітету. Володимир Яворівський, обдарований красномовністю, одначе дуже діловий, з великим тактом і розсудком, поділився найновішими вістками з України та подіями останніх днів.

М. Шмігель, В. Яворівський, сен. Дж. Перрі, В. Макогон (закрита квітами).

Вичерпно і чітко розказав про кропітку працю депутатів, членів демократичного бльоку та діячів Руху. Роз'яснив, що коїться сьогодні за кулісами молодої української політики і яка нелегка, відповідальна їхня праця на тих становищах, на які вибрав їх народ і перед яким прийдеться їм відповідати. Ситуація на Україні дуже складна, особливо економіка, що мусить бути повернена на краще, бо інакше розмови про вільну, суверенну, самостійну Україну не будуть сприйняті.

Важкі хмари чорнобильської катастрофи лежать глибоким тягарем на серці Володимира Яворівського. Це його незагоєна рана. Це, власне, він був одним з тих небагатьох, хто буквально кричав про небезпеку. Він закликав присутніх до всебічної допомоги жертвам Чорнобиля, заявив, що особливо на нас в діяспорі лежить обов'язок підняти західній світ, щоб полегшити долю тих, хто хворіє і вмирає в наслідок злочинности імперського свавілля.

Справа допомоги жертвам Чорнобиля, власне, була метою поїздки В. Яворівського до Америки. Він висловив невимовну вдячність за підтримку і допомогу українців діяспори Рухові і Фондові Чорнобиля. „Шлях до вільної України нелегкий. Ми повинні набратися сили, терпіння і мудрости. Сьогодні не час на пролиття крови; розумом і тільки розумом можемо створити Україну. Іншого шляху в нас немає. Запрягаймося в роботу, просім у Бога для України сил, щоб вистояти і перемогти. Ми її діти, ми в неї одні і вона в нас одна. Не опустімо цього моменту, який нам послав Бог, доля і Україна". Такими словами закінчив свій виступ В. Яворівський.

Бурхливими оплесками нагородили присутні його виступ.

Цілу доповідь перекладала американському гостеві сен. Перрі голова місцевого Комітету Оборони Людських Прав в Україні Валентина Макогон. На закінчення присутні відспівали національний гимн.

При каві і солодкому продовжувалася гутірка з депутатом Володимиром Яворівським. Після доповіді відбулася зустріч В. Яворівського у гостинному домі д-ра Бориса і Марти Шмігелів, де він перебував із запрошеними гостями. До пізньої ночі не вгавали розмови, переплітані рідною піснею, що закріпило дружбу дорогого гостя з України з громадою Рочестеру.

Від місцевого Комітету Руху передано В. Яворівському Факс-машину і папір для використання Комісією Чорнобиля.

Марія Крамарчук

Листопадове свято у Ґлен Спей

Заходами УККА, Об'єднання Українців і УАКРади тут відзначено 72-гі роковини Листопадового зриву у Львові в 1918 році.

Свято відкрив голова місцевого відділу УККА Ярослав Гавур. У короткому слові нав'язав події на Україні сьогодні з подіями геройських днів Листопадового зриву. Місцевий хор Об'єднання виконав пісню „Гей у лузі червона калина".

Реферат виголосив редактор Ярослав Гайвас. Він докладно розповів про події на Україні перед і під час Листопадового зриву в 1918 році. Без геройських жертв за волю України, без 22-го січня, без Листопадового зриву не були б можливі події, які відбуваються по всій Україні тепер у боротьбі за незалежність, самостійність. Я. Гайвас закликав усіх бути більш активними, жертвенними тут на еміґрації, допомагати і сприяти всіми можливими засобами Рухові на Україні, щоб запевнити кінцеву перемогу у відвічній боротьбі з ворогом. Присутні рясними оплесками дякували доповідачеві. Д-р А. Шуль у фортепіяновому сольо заграв в'язанку стрілецьких мелодій. Ансамбль при УККА, який підготував Я. Гавур, виконав монтаж „У Листопадові роковини". Слово перепліталося стрілецькими піснями „Ой видно село", „Виє буря", „Повіяв вітер степовий" і „Марширують вже повстанці". Присутні нагородили виконавців рясними оплесками. Зі спогадами виступив маестро Зенон Голубець. На закриття місцевий хор при Об'єднанні відспівав пісні: „Гей волинськими шляхами", „Іде січове військо" і „Їхав стрілець на війноньку".

Дириґентом хору є інж. Осип Гапій, музичний супровід — Генти Гірняк. Музичний супровід ансамблю Аделіни Кривошеїної. Декорації Зенона Голубця.

Людмила Гайдар

25 років...

(Закінчення зі стор. 2)

заговорив ще про потребу очистити українську термінологію від майже 60-річної русифікації. Поки того не станеться, українські науковці мусять це робити з власної ініціятиви і власним промислом. І в тому саме діяспора може й повинна їм допомагати. Тільки дальший розвиток подій в Україні покаже, яку ролю в термінології праці батьківщини може відіграти УТЦА.

Переглядаючи...

(Закінчення зі стор. 2)

пантів (так ніби вони ними не є), Львівську, Івано-Франківську і Тернопільську області (які гризуть їхню комуністичну совість), голодуючих студентів, які нібито „зганьбили нашу націю", про „панів" з Руху і УРП та „хлопів", „фізичну розправу над полковником міліції (чому не КҐБ — стидаються, чи що?) Ігорем Григор'євим під керівництвом народного депутата УССР Степана Хмари та інші брехні в дусі старої системи терору і тиску та дезінформації, як за добрих часів Л. Брежнєва — В. Щербицького, зразками сталінізму і неосталінізму.

Вони (моряки та інші підписані), наслідуючи свого зверхника в Кремлі, президента з диктаторськими повновластями, Міхаїла Ґорбачова, ще й кидають виклик українському народові, що вони залишають за собою право звертатись до воїнів інших гарнізонів, „матерів, сестер, братів, до трудящих республіки, щоб і вони піднесли голос протесту проти націоналізму, ворожнечі і розколу України".

Аж дивно, який розпачливий верск піднесли різношерстні імперіялісти та їхні спомагачі в республіках проти розвалу і за рятунок погибаючої імперії. Це з одної сторони. А з другої, нема чого дивуватися. Прихильники злочинного комуно-московського імперіялізму хочуть за всяку ціну накинути Україні і, очевидно, іншим республікам, так званий союзний договір, який, на думку рятівників, може ще врятувати останню в цивілізованому світі тоталітарну імперію. І власне тому довкола цієї справи розвинулася розпачливо-гістерична кампанія проти тих сил, які проповідують свободу і по їхній стороні, сьогодні чи завтра — буде перемога.

Фестиваль...

(Закінчення зі стор. 2)

ні програми на визначному місці стояли прізвища Романа Купчинського, Михайла Гайворонського та Я. Ярославенко. Солістами знову були Ганна Бачинська і Орест Сидір.

Захоплена публіка щедро нагороджувала хор і його дириґента оплесками. Успіх був вповні заслужений. Хор має великий голосовий потенціял, а поодинокі голоси — завдяки здисциплінованій музикальності — звучать вирівняно, майже інструментально. Чітка артикуляція з виразною дикцією, причому сила звуку ніколи не форсована. Це вказує на велику співочу культуру ансамблю.

Думаємо, що не одному із слухачів приходила до голови така думка: як добре б почути хор „Гомін" вдруге, цим разом у самостійному концерті! Особливо якщо хор зарепрезентував би музичні шедеври українських композиторів нашого століття.